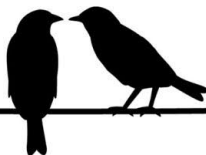

HLASY PTÁKŮ

Josef Topol

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Hlasy ptáků

Josef Topol

Znění tohoto textu vychází z díla [Hlasy ptáků](#) tak, jak bylo vydáno Divadlem na Vinohradech v Praze v roce 1988. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Josef Topol: Hlasy ptáků), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 6. 8. 2019.

OBSAH

OSOBY.....	6
První výstup.....	7
Druhý výstup.....	18
Třetí výstup.....	29
Čtvrtý výstup.....	39
Pátý výstup.....	52
Šestý výstup.....	65
Sedmý výstup.....	71
Osmý výstup.....	77
Proměna.....	86
Poslední výstup.....	87

OSOBY

MISTR

ANNA, hospodyně

ŠÉF divadla

HEDVIKA, lékařka

HUBERT, fotograf

MELANIE, sekretářka

ROBERT, cirkusák

YVETA, studentka

BERT, zahradník

Celé (kromě posledního výstupu) se to děje na zahradě jakési prvo-republikové vily. Z jedné strany pergola (za ní tušíme vilu) obrostlá popínavými růžemi. Někde na scéně malý vodotrysk, při něm posezení. Celkem neústrojně to po jedné straně ohraničuje potrháný drátěný plot „od sousedů“.

Teprve v posledním výstupu se scéna promění: je zachován stejný půdorys, ale místo vily tušíme jakýsi barokní zámeček, místo pergoly ambit. Místo vodotrysku drobná zchátralá kašna. (Této scénérii dominuje zahrada se vzrostlými stromy.)

První výstup

MISTR, ANNA.

MISTR: Chůze je život. Chodím jako dřív. Pak ať mi někdo něco řekne!

ANNA: Vždyť jste mi prve málem upad.

MISTR: Ale vyrovnal jsem to. Sám, bez tvé pomoci. Anno, milá Anno, chůze je život, je to dar. Víc než dar řeči nebo myšlení.

ANNA: Tak chodte a nevymýšlejte si. „Chůze je život, je to dar!“ Takové banality.

MISTR: Nevidíš ten pokrok? Hůl odhazuji v širou dál –

ANNA: Teď si pro ni jděte. Schválně. Kdo tam bude dřív? To abych vás ponechala vašemu osudu a šla po své práci, když jste tak zdatný.

MISTR: Já jsem tvoje práce. Mě máš na práci. Uvědom si, že moc nechybělo a už jsme tu takhle spolu nešli.

ANNA: Domluvil jste? Tady máte svou hůl. Už k vám patří, co naplat.

MISTR: Nasedneme si chvíli u vodotrysku?

ANNA: Vy kůže líná. Jste prvně venku, učíme se chodit, a vy číháte, kde si sednout. Sedte a hnijte.

MISTR: Mlč taky chvíli. Neslyšíš ty ptáky?

ANNA: Kohouta od sousedů.

MISTR: Je to nešvar. Chovat slepice ve vilové čtvrti.

ANNA: Dvě nám tu zanášejí. Nechutnají vám omelety?

MISTR: Co ta odraná, co sem na jaře lezla dírou v plotě a hrabala v záhonech?

ANNA: V neděli jste si na ní pochutnal. Chtěl jste slepičí polévku.

MISTR: Oni nám na to jednou přijdou. Nepřežiju tu ostudu. Už to vidím v černé kronice: Znamá osobnost, Mistr ten a ten si pochutnával na kradené slepici.

ANNA: V černé kronice mají jiné starosti. A vy jste už přežil jiné ostudy. Na to jste Mistr.

MISTR: Například? Jmenuj mi něco.

ANNA: Ani tentokrát vás to nepoučilo? Je to prvně?

MISTR: Vím snad, jak to se mnou tentokrát bylo? Byl jsem v bezvědomí.

ANNA: Až potom. Pak potom – už jsem vám to říkala stokrát.

MISTR: Nevnímal jsem to. Měl jsem jiné starosti. Přijít k sobě, spolupracovat s lékaři, uzdravit se –

ANNA: Vám se to dobře poslouchá, to je ono. Vy byste si s gusem pročítal nekrology o sobě a na kalkulačce sečítal slzy, co jich za vás kdo prolil.

MISTR: Nebud' taková. Víš dobře, že jsem najednou bez divadla. Nic už bez divadla na světě nemám.

ANNA: Aspoň bych se radovala – že jsem to přežil.

MISTR: Kvůli čemu? Na jak dlouho? A proč?

ANNA: Jste hypochondr. Radši jdu něco dělat. Mám co dělat. Zrovna včera, v domnění, že jste někde jinde, jste čural na koberec.

MISTR: Takže ty mi nepovíš, jak se to stalo. On mi to jednou někdo vylíčí.

ANNA: Jednou? Takže počítáte, že tady budete ještě hezky dlouho. To vaše jubileum! Chcete vědět, jak se vám to tentokrát stalo? Dvakrát vás vyvolali. Když jste se šel potřetí klanět, zakopl jste o květinový koš. Nejdřív jsme si říkali: nevzal si brýle, to má z toho, známe vaši ješitnost. Taky možná ho oslepily reflektory, nebo ten koš mu nebyl dost veliký. Čekali jsme, jak se z toho bravurně vylžete, jak z toho uděláte fór. Pak jsme si řekli, s ním je ámen. To když přiběhl požárník, který sedává v portálu u jeviště, aby vám pomoh na nohy. Vždycky si zdřímne, když hraje, ale tentokrát on jediný měl duchapřítomnost. Člověk z lidu, a ne vaši kolegové. Ti zdvořile stáli opodál, nic nechápali a tleskali a pošťuchovali se a –

MISTR: Co já?

ANNA: Vy jste už nevstal. Tak vás odnesli.

MISTR: Před obecenstvem?

ANNA: Nejdřív šla opona, samosebou, pak teprve vy. Vy jste samozřejmě nešel, vás nesli. Bylo to k nekoukání.

MISTR: Ted' teprve chápu. Padl jsem na poli cti a slávy.

ANNA: Upadl jste. Už se nemyslelo, že byste ještě přišel k sobě.

MISTR: Plakala jsi?

ANNA: Já si pláč šetřím, mě pláč neživí. Taky jsem okamžitě věděla, co pro mne z toho plyne, když přišly první prognózy a bylo jasné, že jste to přežil. Přišlo nás draho to vaše jubileum, ta vaše sláva.

MISTR: Vždyť je to jednou za život, když je někomu několik. Sakra.

ANNA: Právě proto. Musel jste dělat celý program? Mohlo se o vás něco předčítat. Mohly tam být hudební vložky. Nějaký historik moh o vás mluvit –

MISTR: Žádný není.

ANNA: Nabízeli nám taky dětský sbor.

MISTR: Když mně děti –

ANNA: Vám děti nic neříkají. I to violoncello jste nakonec odmít.

MISTR: Když mně violoncello... Jednou je to můj večer. Nejsme v krematoriu.

ANNA: To je vám podobné. Zas klidně zahodíte hůl. Já vím, že vzteky. Abych vám zase pro ni šla. Jako vlčák. Tak jste si mě ochočil. Aspoň toho Leara kdybyste byl nakonec nepřidával a šel se mnou domů, jak jsme si slíbili, když už jste se necítil dobře. Co je Lear? Blbec. Musel vidět, že ty první dvě dcery mu lžou, když mu tak vyznávají lásku. To ta třetí neumí, protože ho má ráda. Láska se stydí. To Lear nepochopí. Pak se zbytečně trápí a šílí z toho. Chodí po světě s blbcem, jako je on, a všemu se diví. To vás dorazilo. Jak jste si sypal po hlavě to kvítí a začal šilet, že svět je zlý a že máte zlé děti!

MISTR: Nedělej z toho tragédii. Už to máme za sebou. To všechno bylo jenom memento.

ANNA: Takový moment, a co to udělá zrovna s vámi. Vy a hrát Leara, zrovna vy. Který ani nevíte, co je mít děti. Proto vás to sklátilo.

MISTR: Bohužel, Anno. Jsi tak přízemní. Nech toho. Slyším tak hezky zpívat kosa –

ANNA: To je Bert. Hvízdá si, když pracuje. Ne jako vy. Kosa sežrala sousedovic kočka.

MISTR: Zatím jsi mi neřekla nic dobrého. Upadl jsem alespoň trochu – víš, co myslím.

ANNA: Rovnou na frňák přes ten květinový koš. Jenom karafiáty zpod vás čouhaly.

MISTR: Sebralas je?

ANNA: Není to moje květina, jak víte. Napadlo mě, šikly by se na rakev, symbolicky. Ale vy jste je zvalel. Jenom než přivolali doktora. Náhodou byla v lóži vaše Hedvika. Ta příklusala. Do té doby se báli s vámi pohnout.

MISTR: To je jako při vraždě. Ležet a čekat, dokud mě někdo neobkreslí křídou.

ANNA: Od vás to byla sebevražda. Copak jste zrovna nebyl po chřipce? To jsme dopadli!

MISTR: A nikdo nás nepolituje, Anno. Podstoupili jsme to pro větší slávu divadla. Nebo myslíš, že ne?

ANNA: Tak nenaříkejte. Kušte a kurýrujte se.

MISTR: Ztratil jsem paměť. Nepamatuju si jedinou roli. Nenaučím se už jediný text. Co mě čeká? Život o holi.

ANNA: Žebrácká to nebude. Nahrabal jste si za ta léta. Kdo bude po vás jednou dědit, ten se oblízne.

MISTR: Máš pravdu. Nadarmo se to tady nejmenuje Na výsluní. Jako bych tu zahradu a to všechno poprvé viděl. To je krásy. Jen si to ještě trochu užít. Co to tamhle kvete?

ANNA: Japonská sasanka.

MISTR: Proč japonská?

ANNA: Copak vím? Můžu se zeptat Berta. Stejně si to nebudete pamatovat. Pořád říkám, co se tady Bert zbytečně naplahočí. Dělá vám tu málem anglický park. Vám by stačil někde nějaký hloh anebo akát. Kdy vy jste si něčeho všiml? Co tady roste nebo kvete? Co se tady Bert naplahočí. A vám to nic neřekne.

MISTR: Tak mi ho přiveď.

ANNA: Nepřijde. Má co dělat. Na rozdíl od vás. Má radost, že jste se z toho vykřesal. Tamhle vám mává.

MISTR: Co mám udělat?

ANNA: Usmějte se na něho. Zamávejte mu.

MISTR: Je to tak dobře?

ANNA: To jste herec? Člověk neví, jestli jste jenom zkřivil hubu nebo se usmál. A mávnul jste úplně jinam.

MISTR: Tak se nemrač. Co teď Bert dělá?

ANNA: Zasypává tu jámu.

MISTR: Jakou jámu?

ANNA: Nepřál jste si být pochovaný na zahradě? Počítat se muselo se vším.

MISTR: To mi řekneš jen tak? Jako by se nechumelilo?

ANNA: Vidíte to, jak umíte chodit? A sám, bez mé pomoci.

MISTR: Bojoval jsem o život a tady se mi kopala jáma!

ANNA: Už chodíte, teďko si dejte do pořádku hlas. Přeskakuje vám. Div nekokrháte. A taky tu paměť.

MISTR: Anno, měním své rozhodnutí. Dejte mě rozptýlit, kdyby něco. Někde na paloučku. Hodně daleko. Kde nehrabou slepiče. Hrst sem, hrst tam. Jen žádnou slávu, žádný ceremoniál.

ANNA: Konečně jste se uzdravil.

MISTR: Jak to myslíš?

ANNA: Už mluvíte o smrti, jako by vám ani o tu smrt nešlo.

MISTR: Beru to s pokorou.

ANNA: Vy tak ještě pokoru zahrát. Ale když vám šlo o život, to jste teprve ukázal zuby a nehty. Vy se máte tak rád! Myla jsem vás od hlavy k patě, prala ručníky a prostěradla a říkala si, teď by se měl teprve vidět, náš mistr, který studoval život, aby ho ztvárnil! Ještě jste se pořádně nerozmluvil – asi vás to vzalo přes jazyk – a už jste koulel očima. Sotva se vám dostavil dech, už jste vřískal na celé kolo Anno, Anno! Jak to vřeštidlo. Ne, že bych vám neposloužila, já každému ráda, ale napadlo mě, se zdravým to nebylo k vydržení, co teprve teď, ty rozmary! Taky se to potvrdilo.

MISTR: Nepoklesává mi pravé víčko?

ANNA: Když ho zvednete, tak ne.

MISTR: Pomalu už přicházím k sobě. Naučil jsem se znovu chodit. Chci se radovat ze života. Jsou to rozmary? Jak to je normální, jak to je lidské!

ANNA: Když to řekne starý nelida, jako jste vy, bude to pravda. Teď přemýšlejte se mnou. Máte syny. Jste nemohoucí, i když se už pomalu uzdravujete. Mám za vaše syny všechno odřít já?

MISTR: Ty krávo. Přišli někdy?

ANNA: Ty vole. Přijdou, když to s vámi seklo. Toho majetku, co po vás shrábnou. Za to vás můžou obkakovat. Můžou vás vodit. Na mne jste těžký.

MISTR: Zhubl jsem o sedm kilo.

ANNA: Už jste se vážil? To jste uzdravený.

MISTR: Já mám syny! Ani se neozvali. Už je pomalu neznám. Možná ani nevědí, co se mi stalo.

ANNA: Bylo to v denním tisku.

MISTR: Asi ho nečtou. Možná vůbec nečtou.

ANNA: Nemůžete mít přehled, když ho máte každého s jinou. Ale matinky byly na představení. Jsou lepší než noviny.

MISTR: Vidíš to? A nic! A táta je na umření!

ANNA: Nebud'te směšný. Jenomže být vámi, pořádek si udělám. Už pro to memento, jak jste říkal. Že se dáte rozptýlit. Někde na

paloučku. Co vím. Třeba ani nemáte děti. Máte sígry. Proto nepřišly. Anebo, nedej bože, sám jste byl sígr a vaše děti to neměly jednoduché, když jste si na ně nikdy nevzpomněl. Proto nepřišly. Ani jste je nevzal za vlastní. Plouží se teď životem pod cizím jménem.

MISTR: Nedojímej mě.

ANNA: A říkají si: krkavčí otec. Vaše romány. Užít si, někde něco pohodit. Ubohé děti!

MISTR: Děti! Když jednomu je čtyřicet.

ANNA: Druhému kolem dvaceti.

MISTR: Už by mohli mít rozum, trochu odpovědnosti. – Jak to všechno víš?

ANNA: Pak že vám vynechává paměť. Jestli ty děti nejsou po vás.

MISTR: Kde jsem nechal tu hůl?

ANNA: Anebo mají vaši, hrdost. Proč neuděláte první krok? Vy jste z nich přece jenom nejstarší.

MISTR: Třeba jsem něco zanedbal, ale sloužil jsem umění. Po mně toho už nikdo nemůže moc chtít.

ANNA: Hlavně nechte umění uměním, to vám prodlouží život.

MISTR: Co budem bez divadla dělat?

ANNA: Rozptylovat se. Už zaživa. Proč si někoho nepozvete?

ANNA odchází, MISTR zůstane sám.

MISTR: Ach, ta nuda!

Nenamlouvej si nic.

Nuda je na veselí chudá kamkoli se hneš.

Neodpočívej.

Nechtěj jako čuně jít do jitrnic.

Chvíli je ti hej,

ujdeš kousek cesty a zakopneš.

Vzpomeň, co jsi miloval na tomhle světě.

Divadlo?

Tu chiméru? Nepochopitelnou veš?

Co je zahrada, ve které všecko kvete?

Jenom vůně, z které se ti udělá mdlo?

Nebo už jsi všecko nadobro vzdal?

Miluju, miluješ, milujete...

Co dál?

Druhý výstup

MISTR, ŠÉF, později YVETA.

ŠÉF: Norberte! Příteli, kamaráde!

MISTR: Kam jdeš?

ŠÉF: O něco jsem zakopl.

MISTR: O hadici. Co ten Bert s tou hadicí dělá? Asi kropí.

ŠÉF: Nic se neděje.

MISTR: To je ovšem vzácná návštěva, nečekaná. Můj šéf. A osobně.

ŠÉF: Dovol, ať tě obejmou, stará vojno.

MISTR: Tady jsem. U vodotrysku.

ŠÉF: Mé dioptrie. Šampaňské ti zatím nenesu. Tedy aspoň trochu toho kvítí ode mne přijmi. I když, jak vidím, nesu dříví do lesa, protože tobě to tady kvete, panebože! Tfuj tfuj!

MISTR: Co můžeš vidět, když nevidíš?

ŠÉF: Je to zázrak. Zázrak uprostřed města. V naší době. Pořád se ti o zahradu stará ten –

MISTR: Ano, ten.

ŠÉF: To ťululum?

MISTR: To ťululum.

ŠÉF: Hlavně, že není melancholik.

MISTR: To by ještě scházelo.

ŠÉF: Má zlaté ruce. A co slepice? Lezou, lezou?

MISTR: Jedna už neleze.

ŠÉF: Divím se, že svého souseda nezažaluješ.

MISTR: Bojím se, aby můj soused nezažaloval mě.

ŠÉF: Víš, na koho se můžeš obrátit? Zařídím všecko. Ach, ty růže. Toho chlapce bys mi někdy moh půjčit, aspoň na neděli. Všiml jsem si, že tu hloubí nějakou jámu. Snad si nepořizuješ bazén?

MISTR: To mi vykopal hrob.

ŠÉF: Pořád plný humoru. Tak se mi líbíš. Je po úterku, řekl jsem si, jdi se podívat na Norberta.

MISTR: Nedáš si něco? Anno, Anno!

ŠÉF: Jenom sem nepřivolávej tu saň. Neumíš si představit, co patálií je s tou novou premiérou. Nic jako vždycky nefunguje. Zase jsme překročili rozpočet. A ta koza, víš která. Patero převleků. Co ta si naporoučela! Jenomže vyhovět jí musíš. Kdyby nebylo jejího – toho – však víš.

MISTR: Neposedíš se?

ŠÉF: Ani ne. Zprávy o tobě jsem měl průběžně. Párkrát jsem měl na drátě tvoji Annu. Hlídá tě jako vlčák. Doufám, že ti vyřizovala moje pozdravy. Aby neuvad. Nedáš si do vody ten karafiát?

MISTR: Tady jsem. Dělal ti starost moje zdraví, nebo můj pohřeb?

ŠÉF: Dědku! Hubo nevymáchaná. Ani na chvíli jsem nepochyboval, že z toho vyjdeš. Máš přece kořen. Posad' se, nestůj kvůli mně.

MISTR: Až po tobě.

ŠÉF: Když jinak nedáš. Chvíli, symbolicky...

MISTR: Tam ne!

ŠÉF: Dostal jsem sprchu. Zanáší ti vodotrysk. Aspoň jsme se zasmáli. Anebo ne? Poslyš, a jinak. Jsi v pořádku? Jak ti tu vyvádějí ptáci. Toho cvrlikání, štěbetání, čimčarání, cukrování. Trochu jsi zhubl. Přisednu si.

MISTR: Stářím se nenakazíš. Zaklepe samo.

ŠÉF: Tobě tvůj tipec jen tak nestrhnou. Pořád ten nevyhaslý vulkán. Vypadáš výborně. Opálil ses.

MISTR: Ten okap je nový. Jinak tu všecko chátrá. Na nohu mi nekoukej. To se rozchodí, to se poddá. Počítám, že do dvou týdnů se ukážu na jevišti.

ŠÉF: To pusť z hlavy.

MISTR Samozřejmě bych začal s něčím menším.

ŠÉF: Máme pomalu červen. Co to je, ty dva měsíce prázdnin. Přes léto se budeš dávat dohromady. Pak něco vymyslíme. Norberte, paměť. Cvič si paměť. V tom Learovi jsi zakolísal. Párkrát ti napovídali. Ššš... Až jsem se zasmál.

MISTR: Možná něco současného. Tam na tom houby záleží.

ŠÉF: Mám v hlavě Naše furianty. To je hra. Tu hru snad ni kdo nedokáže zkazit. Rád se k ní vracím. Co bys říkal starému Dubskému?

MISTR: Starosta Dubský. Toho už jsem hrál!

ŠÉF: Myslím dědečka. Dědeček Dubský. Malá velká role. Kolik herců se v té roli už proslavilo. Uvažuj o tom. Musel by ses to naučit.

MISTR: Dědečka.

ŠÉF: Můžeš si v tom přes léto říkat. Co tví kluci? Máš přece dva kluky? Ukázali se? Nic mi nemusíš říkat.

V pozadí se objevila YVETA, nerozhodně se zastaví, MISTR ji zpozoroval.

Vím, co si teď myslíš: je to kurva. Přejde za mnou a nic pro mne nemá. Trochu si za to můžeš sám. Svou povahou. A teď po tom maléru. Který režisér by s tebou dneska chtěl dělat?

MISTR: Takže jsi mě odepsal.

ŠÉF: Norberte, dovolíš mi na chvíli odejít? Mám pro tebe překvapení.

MISTR: Já ho vidím.

ŠÉF: Co můžeš vidět?

MISTR: Já ji vidím.

ŠÉF: To potom není žádné překvapení. Yveto, kde jsi, ozvi se!

YVETA došla k němu, dotkne se jeho ruky.

Ráda si zažertuje. To by ti mělo nejmíň vadit. Přivedl jsem ti mladou dámu. Tebe jí představovat nemusím. Zbožňuje tě. Yveto, tady máš našeho Mistra. Pozdravte se.

YVETA: Dobrý den, Mistře.

ŠÉF: Nesejmeš z ní tu tíhu?

MISTR: Vítejte u nás, Na výsluní. Čemu vděčím –

ŠÉF: Čemu vděčím, čemu vděčím, doprdele, pardon. V záři reflektorů tě viděla mockrát. Chtěl jsem jí splnit dávné přání. Aby tě uviděla v soukromí.

MISTR: A pozbyla iluze.

ŠÉF: Nebud' patetický. Nebo ji ztratíš, nežs ji získal. Především nemluv o iluzích. Ta slečna je skutečná. Můžeš si sáhnout. Yveto, když náš mistr se k tomu nemá, vyjdi mu vstříc, podej mu ruku. Konečně! Mistr se dokázal i usmát! Norberte. Rád bych tě zatím nějak zaměstnal. Je mladičká. To by ti mělo nejmíň

vadit. Studuje, druhým rokem, ale už se nám rozepsala. Talentované články semhle tamhle. Učarovalo jí divadlo. Chce tě vyzpovídat.

MISTR: Zatím mi řekla jenom dobrý den.

ŠÉF: Hrdlo se jí sevřelo úctou. Yveto, co nám povíš?

YVETA: Nesedneme si na to?

MISTR: Aspoň je věčná. Kávu nebo koňak? Anno, Anno –!

ŠÉF: Nech tu dračici. Tím všecko zkazíš.

MISTR: Co mám udělat?

ŠÉF: Abychom kolem toho nechodili. Nemluvili jsme o tvých pamětech? Měl bys je napsat, dědku, měl. Jenomže ty je nepíšeš.

MISTR: Nenapíšu ani korespondenční lístek.

ŠÉF: Co kdybys té dívence povídal? Ty máš co povídat, ona se umí ptát. Že mám pravdu? Mám pravdu. Je to špatný nápad? Neřekl bych. Jaký je tvůj šéf? Zastyd' se. Když budete přes léto pilní, do podzimu to máme v kupě. Za tím účelem jsem ti mohl přivést olysalého dědka nebo nahluchlou bábu. Co na to řekneš?

MISTR: Vy byste to zkusila?

YVETA: Ano.

ŠÉF: Řekla ano. Ji to obohatí, ona tobě prokáže službu. Jen k ní buď hodný. Ty, Yveto, buď jedno veliké ucho. Ted' mě omluvte. Norberte, máš okap z mědi. Kde jsi sehnal měd'? (*Odchází.*)

MISTR: Co říkáte mé zahradě?

YVETA: Krásná.

MISTR: Co říkáte mé vile?

YVETA: Krásná.

MISTR: Jmenuje se to Na výsluní.

YVETA: Na výsluní?

MISTR: Na výsluní.

YVETA: A proč?

MISTR: Už jsem to tak koupil. Je to pořád lepší nežli Boženka nebo Ilsa. Kde jsme přestali?

YVETA: Ještě jsme nezačali.

MISTR: Nejste na mne moc chytrá? To bych nerad.

YVETA: Nejsem tak chytrá.

MISTR: Ne že by mi chytrost vadila. Uvádí mě do rozpaků. Jsem intuitivní člověk. Říkám, co mi přijde na jazyk. I na jevišti. Dělán, co mě napadne.

YVETA: To vás proslavilo. Každá vaše repríza byla jiná. Vždycky překvapíte.

MISTR: Proto mě nenávidí. Nedám se urežírovat. Tolik jste na mne chodila?

YVETA: Poslední dva roky jsem nevynechala jedno představení, ve kterém jste hrál.

MISTR: To je obdivuhodné. Mě by to otravovalo. Do divadla jdu hrozně nerad.

YVETA: Když nehrajete.

MISTR: Slyšíte toho vrabce? Jak cvrliká v tom okapu?

YVETA: Neslyším ho.

MISTR: Já taky ne. Můj zahradník rád napodobuje ptáky.

YVETA: Není podivín? Přinesl mi tuhletu růži.

MISTR: Sluší vám.

YVETA: Polekal mě.

MISTR: Asi se mu líbíte. Je neškodný. Co máte s tím divadlem?

YVETA: Chci o divadle psát. Beru to vážně.

MISTR: Není vás na to škoda? Těch večerů, co strávíte v nepohodlné pozici, ve špatně větraných sálech. Umíte tango? Hry

jsou většinou ubohé, herci průměrní. To se navrtíte. Já bych si vás dovedl představit všude jinde. I když, samosebou, vidět v hledišti krásnou dívku –

YVETA: A dost!

MISTR: Krásné dívky sedí většinou vzadu. Nejlepší místa obsazují divadelní babizny, kachny na odstřel. Usmála jste se, to mám radost. Připadáte mi až moc seriózní, moc vážná. To bychom to daleko nedovedli.

YVETA: Vy neznáte trému?

MISTR: Je zvláštní, že jsem vynikl spíš v dramatu. A sám vážnost nemiluju.

YVETA: Už si to píšu. Co to je?

MISTR: Kohout. Od sousedů. Naparuje se. Vážnost mě nudí, jde mi na nervy. Vy o mně vážně chcete psát?

YVETA: Chci to zkusit.

MISTR: Jak to provedeme?

YVETA: Stačí, když mi budete povídat.

MISTR: O sobě? Mívám pocit, že nejsem jenom ten jeden, které ho vidíte. Že je nás aspoň čtyři nebo pět. Tak trochu blázen.

YVETA: Máte jenom široký rejstřík. Představoval jste typy tak odlišné a různorodé!

MISTR: Hrál jsem všecky na jedno brdo. To o mně napsal jeden syčák. A ne tak dávno.

YVETA: Já nejsem kritik.

MISTR: To bych tu s vámi nestál.

YVETA: Nechci vás pitvat. Chci vám naslouchat. A tlumočit vás, když mi dáte tu možnost.

MISTR: Říkáte to tak hezky. Snad jste se na mne nepřiřpravila? Podlehnú snadno.

YVETA: Mám svou představu. A nejsem líná. Možná trochu cti žádostivá.

MISTR: Znáím dnešní dívky. Píšu mi. Čekají na mne, chtějí autogram. Jsou dost pitomé.

YVETA: Snad naivní.

MISTR: Divíte se, když si uvědomíte, kde žijeme? Anebo přijde, rozčuchaná, ve vytahané košili, intelektuálka. Já si před ní připadám hrozně hloupý. Natož s ní mluvit jako se ženou. To mě dovede nasrat. Promiňte.

YVETA: Mám ráda otevřenost.

MISTR: Odkud vy se znáte s mým šéfem?

YVETA: Přes divadlo.

MISTR: Je od něj hezké, že vás přivedl. Na ty paměti zapomeňte.
Spíš si tak podrbáme.

YVETA: Mistře, já půjdu.

MISTR: Dotklo se vás to?

YVETA: Vy mi nedůvěřujete. Vůbec mě neberete vážně.

MISTR: Představovala jste si mě jinak, to je to.

YVETA: Smím přijít znovu? Přijdu ráda.

MISTR: Vy se už neukážete.

YVETA odchází, MISTR se dívá za ní.

MISTR: Nenamlouvej si, že je dost času.

Připozdilo se.

Jsi jako chodec, kterého chůze brzo znává.

Už nedokážeš vychutnat krásu,
starý kose.

To ženu nepobaví.

Copak bys to ještě nedoved zahrát?

Ale ano.

Jenomže se mi nechce vždycky

jít do světa jak na jeviště,

připoutat si záchranné lano.

Budeš se v tom ještě dlouho tak babrat?

Tak pateticky?

Spíš si řekni, co příště?

Třetí výstup

HEDVIKA, MISTR, později HUBERT.

MISTR: Bud' zdráva, Hedviko. A odlož si.

HEDVIKA: Jsem nalehko. Je krásně. Co bych si odložila.

MISTR: Vždy svěží, vždycky bez humoru. Vypadáš dobře.

HEDVIKA: Co si tam mumláš?

MISTR: Že vypadáš dobře.

HEDVIKA: Neříkej mi bobře. Dělán, co můžu. Dělán jógu.

MISTR: Pomáhá to?

HEDVIKA: Ty si tu žiješ, Norberte. U fontány, na zdravém vzduchu –

MISTR: Ty ještě poznáš zdravý vzduch? Obdivuju tě.

HEDVIKA: Co ti schází? Voda šumí, hrdlička cukruje –

MISTR: Jestli to necukruje Bert. Hrdličku umí. Letos jednomu samci samým cukrováním odloudil družku.

HEDVIKA: Ten tvůj Bert! Pořád napodobujete ptáky?

MISTR: Musíme, když ptáci pomalu nejsou.

HEDVIKA: Zkrátka jsi morous. Není s tebou řeč.

MISTR: Ženská logika.

HEDVIKA: Co si brbláš?

MISTR: Že špatně slyšíš.

HEDVIKA: Norberte, jsem tak nervózní. Proto jsem přišla. Mám nervy nadranc.

MISTR: Když to řekne neuroložka o sobě, naděje pacienta jsou mizivé. Nechod' mi pořád sem a tam. Vidím tě jako rozmazanou tečku. Nezměříš mi alespoň tlak?

HEDVIKA: Proto jsem přišla. Málem jsem tě porazila. Promiň. Proč nenosíš hůl? Proč jsme ti předeepsali hůl? Jsi tak ješitný, nebo co?

MISTR: Uklidni se.

HEDVIKA: Jsem v pořádku.

MISTR: Skoro se ztrácíš v těch letních šatech.

HEDVIKA: Kupuju si dívčí konfekci.

MISTR: Pomalu dětskou.

HEDVIKA: Aspoň ušetřím. Proč ty ses mně připlot do života?

MISTR: Nad tím mi taky rozum zůstal stát. Kdyby jen rozum.

HEDVIKA: My se moc nemilujeme.

MISTR: My se moc nemilujeme

HEDVIKA: Nepapouškuj.

MISTR: Proč jsi přišla?

HEDVIKA: Na to si sednu. Řekněme –

MISTR: Rozvláčná jako vždycky. A samá pauza.

HEDVIKA: Nepomůžeš mi? Tak dobře. Mysli si, že jsem přišla udělat bilanci. Něco sečíst a tak.

MISTR: Nevyšlo ti to. Pohřeb se nekonal. Ještě jsem zajímavý.

HEDVIKA: Mám odejít?

MISTR: Udělej si pohodlí. Dělej, co chceš. Hlavně se neurážej. A dovol, ať tě obejmou.

HEDVIKA: Nebud' taková bestie. Jednou opravdu odejdu a basta.

MISTR: Než to uděláš, povídej mi chvíli o mně. Jaký jsem byl.

HEDVIKA: Impulzivní, nevypočitatelný, vynalézavý. Úspěšný, slavný –

MISTR: Rád bych do tebe vhodil další minci, ale nevidím otvor.

HEDVIKA: Tvůj mladistvý Macbeth! Jak snadno šel přes mrtvoly! V hněvu jsi pořád ještě krásný. Jak spíš?

MISTR: Ujde to.

HEDVIKA: Moje sedativa zabrala. Co jinak? Neslyším něco jako křepelku?

MISTR: Křepelku s Bertem trénujeme, ale kde se to učit, když křepelky nejsou?

HEDVIKA: Jsme zralí pro blázinec.

MISTR: Mám ho naproti. Dívám se tam dalekohledem, když se nudím.

HEDVIKA: Proč ty se mnou nikdy nemluvíš vážně. Podej mi ruku.

MISTR: Ani ne.

HEDVIKA: Norberte, to tvé jubileum. Nadchlo mě, když jsi nakonec přidal Leara. Touha po dětech, které nemáš. Jak jsem ti rozuměla. Tvoje šílení jsem prožívala s tebou. Až po ten kolaps. Teď si dáš pokoj. Slib mi to. Víím, že to po tobě chce trpělivost. Mozek se nenarodí dvakrát. Ale když budeš opatrný – znám tvoji vůli k životu. Lékařská věda pokročila a ty se umíš rvát. Vrátiš se. Všichni budou ohromeni.

MISTR: Proč jsi tenkrát chtěla se mnou to dítě? Ukrývala jsi to pod pláštík vědy. Pomilovat jsme se museli potmě. Viděla jsi někdy nahého chlapa?

HEDVIKA: Sedávala jsem u odvodů.

MISTR: Odváděla a nesváděla.

HEDVIKA: Já už opravdu půjdu.

MISTR: Proč sis vybrala mě?

HEDVIKA: Když pomíneme, že jsi byl mimořádně –

MISTR: To nepomíjí, to byl fakt.

HEDVIKA: Myslela jsem, že tvoje geny v kombinaci s mými – Jsi hrozný. Urážíš mě a ponižuješ. Proč jsi se mnou nakonec spal? Jsi jenom Macbeth?

MISTR: Umím taky Othella.

HEDVIKA: Nedívej se na můj povadlý krk.

MISTR: Jak se jmenuje?

HEDVIKA: Norberte, Hubert. Vidíš sám, jak jsem byla šetrná.

MISTR: Norbert, Hubert. Je to na jedno brdo.

HEDVIKA: Stejně je to tvůj syn. Nikdy jsem tě tím neobtěžovala. Vždycky to byla jenom moje věc.

MISTR: Moje ne? Ani trochu? Ty promovaná kobylo –

V zahradě už chvíli stál HUBERT s fotoaparátem.

HUBERT: Moment – jste tam.

Zmáčkl spoušť.

HEDVIKA: Z toho si nic nedělej. Je fotograf. Fotografuje všechno. Vždycky jsem k tobě byla upřímná.

MISTR: Jako bych to o tobě nevěděl. Teď voníš, já nevím po čem. Po fialkách? Hedviko. *(Líbá jí ruku.)*

HUBERT: A máme to tam. *(Stiskl spoušť.)*

HEDVIKA: Je to jediný příběh mého života.

MISTR: Mám z něj strach.

HEDVIKA: Neměj.

HEDVIKA rychle odchází, bezhlavě se mívá s HUBERTEM.

MISTR: Huberte. Viděli jsme se někdy?

HUBERT: Dobrý den.

MISTR: Podáš mi ruku? Jemná, ale pevná. Ty dva zažloutlé prsty. Zakuř si.

HUBERT: Kouřím v autě. V přírodě nikdy.

MISTR: U mne nejsi v přírodě. Porad' se s matkou o svém zdraví.

HUBERT: Co může radit, když s ní není řeč? Blablalba.

MISTR: Ještě fetuje?

HUBERT: Přes den vydrží.

MISTR: Jak to snášíš?

HUBERT: Po přítelkyních.

MISTR: Jen ne do hospody. Ani ze žalu.

HUBERT: Jsi dost pozadu. Trochu archaický. Dovolíš? Tady u vodotrysku. (*Chystá si fotoaparát.*)

MISTR: Jsem po nemoci. Ne tak hrr.

HUBERT: Nepůjde to do novin. Mám vlastní archiv. Je to tam.

MISTR: Tak ty jsi Hubert.

HUBERT: Svobodný, bez závazků. Už ti dám pokoj. Uvolni se.

MISTR: Proč jsi na mne tak nabroušený? Vidíme se poprvé.

HUBERT: Jak vy dva jste se mohli milovat?

MISTR: Milovali jsme se?

HUBERT: Nelíbals jí před chvílí? Něco jste si špitali. Hedvika to přede mnou tajila. Nechápu proč. Co na tobě měla?

MISTR: Můj vzhled, mé geny, můj mladistvý Macbeth –

HUBERT: Uklidni se a nedělej si z huby průvan. Vidíme se možná naposled.

MISTR: Žij ve tmě, troubo. Urazil jsem tě?

HUBERT: Jak se to tady jmenuje?

MISTR: Na výsluní.

HUBERT: Všiml jsem si. Doba ti byla příznivá.

MISTR: Zahrál jsem všechno, to je pravda.

HUBERT: Co děláš, když nic neděláš?

MISTR: Krmím ptáky.

HUBERT: Aby se nepřežrali. Hedvika mi říkala –

MISTR: Mluvíš o své matce, když říkáš Hedvika?

HUBERT: Přála si to. Svobodná matka. Víc kamarádka než matka. Říkej mi Hedviko, buď můj kámoš. Ustel mi. Nemáš na kafe? Nemáš cigó? Jak můžeš pochybovat, že mi nevyžvanila všechno? Byl jsi pro ni jen dárce semene. Vidím v tom nepatrný rozdíl od dárců krve.

MISTR: To neznamená, že nejsem tvůj otec!

HUBERT (*zmáčkne spoušť*): A máme to tam. Nebýt tebe, to ano, ne-
chodil bych tu s fotoaparátem. Došel mi film. (*Vzdálí se do
stínu.*)

MISTR: Kašli na mne. Mysli aspoň na svoji matku.

HUBERT: Co si slibovala od toho experimentu? Ji zkřížit s tebou!
Přemýšleli jste?

MISTR: Děly se věci. Všude se experimentovalo. Nevěděli jsme, kdo jsme. Čím to, že kulháš?

HUBERT: Havaroval jsem. Miluju rychlost, mám rád stroje. A i jinak jsem ošklivý. Chudák Hedvika. Nevyvedla by nic, i kdyby se byla zkřížila s bílým slonem. Postojíš mi?

MISTR: Fotografuješ lidi nebo věci?

HUBERT: Dělán dokument.

MISTR: Kde si mám lehnout?

HUBERT: Jen buď tam, kde jsi.

MISTR (*zastřel si obličej rukama*): Huberte. Stáří je těžké, samota je zlá. Kdybys potřeboval –

HUBERT: Už tě nebudu trápit. Něco jsem ti dones. Kazetu. Prý to miluješ. Samí ptáci.

MISTR: Proč jsi nikdy nepřišel do divadla?

HUBERT: Pozval jsi mě?

MISTR: Jednu dobu jsem myslel, že jsi emigroval.

HUBERT: To taky. Zkusil jsem všecko.

MISTR: Takže ani nevíš, kdo jsem.

HUBERT: Nesahal bys laskavě po mé ruce? Nejsem tak špatný, udělal jsem se. Jsem dobrý fotograf. Nabídky se mi hrnou. Svět zatím neví, co je vývojka a co je ustalovač.

MISTR: Huberte, místa je tu dost. Hedvika by nebyla proti tomu, kdyby ses ke mně nastěhoval.

HUBERT: Za jakou cenu? Abych tady žil? Možná tak před patnácti lety – Co tobě tady schází? Měj se tu. *(Odchází zahradou.)*

MISTR: Co jsi žil jenom jako, co jsi opravdu žil?

Když se součet našeho života

začne nakonec dělit na díly,

ta kocovina,

těch promrhaných okamžiků, těch chvil,

kdy jsme nežili!

Co z toho byl tvůj úděl, co z toho tvoje vina?

Něco pomalu hasne,

něco se ještě taktak mihotá.

Říkám si: Jsi tu ještě nebo už nejsi?

Nevěděl jsem, že mít děti je krásné.

Byl jsem na světě rád, užil jsem si.

Jenomže

co je do takového života,

když se na něco zapomnělo?

Když se lže?

Čtvrtý výstup

MISTR, MELANIE, později ROBERT.

MELANIE došla k MISTROVI, dlaněmi mu zezadu zakryla oči.

MISTR: Melanie, lásko moje.

MELANIE: Jsou to věky, kdy jsi mi naposledy řekl Melanie, lásko moje. Jak jsi mě poznal?

MISTR: Nikdo nemá tak hebké ruce. Sluší se je políbit.

MELANIE: Napečovaly se o tebe až dost. Dal ses na pokání? Mlč. Nevěřila bych ti.

MISTR: Moc ti to sluší. Neobejmeš mě?

MELANIE: Podívej Bendl. Po dvou infarktech a jak se má k světu. Už zase hraje.

MISTR: To je útěcha.

MELANIE: Objímám tě. Nakonec jsi odešel v plné slávě. Neříká se, že voják má padnout na poli, farář u oltáře? Ukaž se. Vypadáš dobře. Trochu utrápeně. Tuhle mi říkal jeden sochař, že by udělal tvoji bystu. Může se jednou někam hodit. Takže se nech ostříhat a usmívej se. Škarohlídů je na světě dost. Nová generace je nemá ráda. Nezapomeň, že ještě donedávna jsi okouzloval holčičky.

MISTR: Jaký sochař?

MELANIE: Vidím, že to probudilo tvůj zájem. Šly o tobě řeči, že na všechno kašleš, že jsi všechno vzdal. Ale ty na to nevypadáš.

MISTR: Jsi jako nabroušená dýka.

MELANIE: Drahoušku, nepoužívej takových přirovnání. Co bylo, bylo. Pořídil sis houpačku. Vypadá pro dva. Pohoupaš mě?

MISTR: To Anna. Ráda se houpá. Klidně mi při tom uštrikuje svetr. Pochopíš to?

MELANIE: Tvoje Anna. Jednou si tu postaví ruské kolo. Takže mě nepohoupaš?

MISTR: Když jinak nedáš. Vejdeš se? Vejdeš. Přibyló tě.

MELANIE: Když já tak strašně ráda kremrole, co stárnu. A vaječný koňak.

MISTR: Skříplas mi nohu.

MELANIE: Tak to nech. Houpačka se nemusí houpat. Proč jsi mi vzkázal, abych přišla?

MISTR: Ty jediná mi řekneš, jak teď na tom opravdu jsem.

MELANIE: Od toho máš Hedviku.

MISTR: Byla tu.

MELANIE: Víím to.

MISTR: Abys nevěděla.

MELANIE: No a? Co ti Hedvika řekla?

MISTR: Ani se neptej.

MELANIE: Zfetovaná, jako vždycky. Přivedla ti sem syna. Toho kulhavce, toho fotografa.

MISTR: Tak o něm nemluv.

MELANIE: Prodá všecko, co vyfotografuje. Zpeněží to. Už teď se kasá, že má negativy, které jednou budou mít cenu zlata.

MISTR: Co moh fotografovat? Mě s Hedvikou tady u fontány.

MELANIE: Nemyl se. Byl taky na tvé derniéře, to ani nevíš. Zachytil všecko. I tvůj pád.

MISTR: To není pravda. Řekl by mi to.

MELANIE: Jsi tak naivní? Nevíš, že kdysi emigroval? Pak se vrátil. To nebylo zadarmo. Od té doby udělá všecko. Jde po senzácích. Všude má přístup.

MISTR: Ty mě chceš drtit.

MELANIE: Ale ne. Jsem jenom věčná, střízlivá. Sekretářka. V jednom divadle s tebou. Co jsem dělala?

MISTR: Byla jsi můj špión.

MELANIE: Donašečka.

MISTR: Vyzvědač.

MELANIE: Jak to v mužském rodě zní líp! Věděl jsi všechno, co se chystá, dramaturgický plán, režiséři, data, přání seshora, kádrové změny. A už jsi moh manévrovat.

MISTR: Nikdy ti za to nebudu dost vděčný. A přesto na něco zapomínáš. Že jsem pořád byl někdo.

MELANIE: Na to ti dneska sere pes. Přestaneš mě konečně houpat? Chceš mě usmrtit? Nevíš, že mám vysoký tlak?

MISTR: Promiň, ani jsem nevěděl –

MELANIE: Pomůžeš mi z té houpačky? Už ji nemůžu ani vidět.

MISTR: Melanie. Co je s tebou?

MELANIE: Konečně jsi mě objal. Upadla bych.

MISTR: Máš nové zuby. Hezky se oblékáš, jako vždycky. I když té látky kolem tebe je trochu moc.

MELANIE: Blbče. Na své tělo si ještě vydělám. Jsem smutná, co bych ti to neřekla. Ze smutku se tloustne. A čím víc látky, tím víc peněz.

MISTR: Však jsem ti vždycky něco dal.

MELANIE: Za tvé úplatky bych chodila v dívčích šatech.

MISTR: Narážíš na Hedviku.

MELANIE: Co ji znám, nosí tvídový kostým. Uvidět ji po ránu nebo za soumraku, spletu si ji s žehlicím prknem.

MISTR: Nemůžeš chvíli mlčet? Neslyšíš tlukot mého srdce?

MELANIE: Jako by tu přeletěl nějaký dravec. Neslyšíš to?

MISTR: To bude káně. To je Bert. Napodobuje káně. Co jsi mi vlastně přišla říct?

MELANIE: Norberte, časy se mění. Doba Mistrů je pryč. Žil jsi moc dlouho na výsluní. Popudil jsi proti sobě kdekoho. Tvoje škoda, že nejsi průměrný, obyčejný. Tomu se tleská. Můžu se umýt? Zpotilo mě to. Vodotrysk vždycky osvěží. Myju si ruce. Kvůli tobě jsem nechala herectví a vzala tu sekretářku. Jen abych byla u pramene. Ty abys věděl o všem, co se šustlo. Teď to hrát na obě strany, tolik let! Toho vysedávání na schůzích, na poradách. Tak jsem pomalu tloustla. Unavuje mě to. Dala jsem výpověď.

MISTR: I ty. Takys mě odepsala.

MELANIE: Už ti nebudu sloužit.

MISTR: Ztloustla jsi už po porodu. A zůstalo ti to.

MELANIE: Náš syn přišel na svět císařským řezem. To ty nevíš, co je. Nikdy ses nezajímal.

MISTR: Melanie, tu výpověď vypusť z hlavy. Vztít si tě pořád ještě můžu. Našeho syna přijmu za vlastního. Spojme se! To je naše želízko v ohni.

MELANIE: Bylo mu devatenáct.

MISTR: Pořád tak hezký?

MELANIE: Bohužel.

MISTR: Už chápu, kam se poděla tvá veselost. To všechno se dá spravit.

MELANIE: Přivedla jsem ti ho. Promluv si s ním.

Pokyne, ROBERT přemetem nebo hvězdou se octne skoro mezi nimi.

MISTR: Nebudeš při tom? Doprovodím tě.

MELANIE: Nene, já sama.

Odchází zahradou. MISTR s ROBERTEM na sebe chvíli civí.

ROBERT: Chachá.

MISTR: Ač jinak líný, líný a starý, kvůli tobě se zvednu. Roberte, vítej Na výsluní. Není to tady krásné? Všecko, mimo mne?

ROBERT: Představoval jste si mě jinak, to je jasné.

MISTR: Ten drátěný plot je tu provizorně. A já jsem teprve v rekonvalescenci.

ROBERT: Chcete to zamluvit. Nevěděl jste, že přijdu. Nebo vás varovala? Kašlu na váš drátěný plot. Všecko bylo hanebně domluveno. Jak vám připadám?

MISTR: Vypadáš trochu divoce a neuspořádaně. Chci doufat, že je to jen skořápka. A pod ní zdravé jádro.

ROBERT: Dohajzlu. Potřebujete někomu kázat, když konečně nehrajete?

MISTR: Kapsy utržené, knoflíky jako by už visely na jedné niti, vlasy, ty taky, sem a tam –

ROBERT: Jestli nešilháte.

MISTR: To zmalované tričko. Kalhoty samá záplata – nevyznám se v tobě.

ROBERT: V tom je ta záludnost. Záplaty jsem si přišil sám. Díry pod nimi nejsou. Chcete se přesvědčit?

MISTR: Rozumím. To se teď nosí. Díry tam, kde nejsou. Řekněme rány.

ROBERT: Nejsem zraněný. Ne víc, než vy. Obvázat se dovedu sám. Nečekal jste, že přijdu ve fraku?

MISTR: Už jsi dost zažil, jak vidím.

ROBERT: Použijte hůl, když vám to vadí. Na co ji máte?

MISTR: Na slepice. Lezou mi do zahrady. Občas se o tu hůl opřu.

ROBERT: Proč ji nechcete použít na mne?

MISTR: Tvoje matka mi řekla, že studuješ. Že studuješ práva. Jak ti to jde?

ROBERT: Jak bych to řekl? Asi takhle. *(Udělá přemet nebo hvězdu.)*

MISTR: To jsem v parku u gymnázia udělal po maturitě. Sklidil jsem za to první potlesk.

ROBERT: Já zírám. Nepochopil jste? Bečka vám řekla, že jsem na studiích? Že studuju práva?

MISTR: To nemluvíš o své matce?

ROBERT: Chtěla po mně, abych vám řekl, že studuju práva. Studoval jsem, dva měsíce. Nebud' hloupý, mi řekla. Bude tě vydržovat, až se to doví. Neví co s penězi, je zazobaný, má na kahánku, možná ho dojme, že má syna, který je nadaný a bere to vážně.

MISTR: Co vlastně děláš?

ROBERT: Uhádnete to? *(Přehoupne se na ruce a kolem fontány jde chvíli po rukou.)* Kde mám hlavu?

MISTR: Takže kybernetiku.

ROBERT: Ted' jste to uhád. Jezdím s cirkusem. *(Dopadl na nohy.)* Ne že bych jenom chodil po rukách. Umím všecko. Ale zrovna studuju vysokou koňskou. Ne že bych jenom jezdil na koni. V plném cvalu skáču z jednoho na druhého. Už taky mám aplaus. Zklamal jsem vás?

MISTR: Jen jestli nelžeš. Jinak je to krásné. Pozveš mě někdy?

ROBERT: Pozve vás Bečka. Nevydrží to. Už teď je na mne pyšná. Moje jméno je na plakátech. Robert, svěžest a mládí, srostlý s koněm! Nežárlíte na mne?

MISTR: Naopak. Jenom trpím, když matce říkáš Bečka. Jak bys pak pojmenoval mne? Nechci to slyšet. Mezi námi, vím, že mi Melanie lže. Lže celý život. Nejsi po ní? Nevymyslel sis ty plakáty, tu jízdu koňmo? Doufejme, že ne. Jednou provždy, chci tě brát takového, jaký jsi.

ROBERT: Myslíte si, že víte, jaký jsem? (*Skočí na houpačku, divoce ji rozhoupá.*) Dívejte se. Nejsem z opice? Jako moje matka nebo vy? Nejsem hbitý a mrštný? Nemám i ten podivný škleb? Chachá!

MISTR: Netrap mě. Uklidni se. Radši mi pověz něco o sobě.

ROBERT: Až po vás, Mistře. Víc pamatujete.

MISTR: Ty spadneš. Na jednom konci je to uhnílé. (*ROBERT spadne z houpačky, rozcapí se před MISTREM.*) Nešokuj mě. Víš, co znamená leknutí pro člověka v mém věku?

ROBERT: Nic se nestalo.

MISTR: Co ti o mně říkala Bečka?

ROBERT: Že jsi génus.

MISTR: Na to jí kašlu. Neřekla ti, že jsem tvůj otec?

ROBERT: Tak něco. Na ten způsob. Jak si to může pamatovat? Měla jich moc.

MISTR: To ti říkala? Nekleč. Posad' se se mnou. Teď trochu mysli, neskákej. Když ti řeknu já, že jsem tvůj otec, pak je to sichr. Stalo se.

ROBERT: Ruku na to.

MISTR: Musím to vědět. Přísahám, že jsem. Na co mám přísahat?

ROBERT: Na slinu.

MISTR: Jak to myslíš?

ROBERT: Prskněte. Co nejdál.

MISTR: Kvůli tobě i prsknu. *(Odvrátí se k vodotrysku.)* Tfuj!

ROBERT: Jsi herec. Všecko dovedeš. I prskat. Za syna jsi mě nikdy neuznal. Proč?

MISTR: Byla mezi Bečkou –

ROBERT: Mezi Melanií –

MISTR: A mnou tichá dohoda.

ROBERT: O čem jste se dohodli? Stručně.

MISTR: Tak dobře. Ještě jsi byl na houbách –

ROBERT: Ona mě chtěla a ty ne. To, že jsem tady, byl jen kompromis. A něco za to. Donášela ti.

MISTR: Jsi inteligentní. Marná sláva. Proč jsi tedy nakonec přišel? Ze zvědavosti? Jenom už mi nic nepředváděj. Koně tu nemám. Poslechni si, jak houká sýček. Usadil se tu.

ROBERT: Viděl jsem tě snad třikrát na jevišti. Nikdy ne zblízka.

MISTR: Jednou jsi byl u mne v šatně.

ROBERT: Kolik mi bylo? Udělal jsi mi šmouhy na obličejí a strčil mě před zrcadlo. Do kapsičky u saka jsi mi šoup stovku. Prožral jsem ji na zmrzlinách.

MISTR: Že to není pravda s tím cirkusem? Že jsi mi kecal?

ROBERT (*udělá stojku na rukou*): Tohle vydržím tak dlouho, dokud tě nepřesvědčím.

MISTR: Hergot. Bud' po mně. Netrucuj. (*Klepne ROBERTA holí, ten se spustí na nohy.*) Cirkus je přece něco nádherného. Nestyd' se za to. Pomoc mi z toho županu. Je horko.

ROBERT: Říkala, že jsi hypochondr. Jak ti záleží na životě.

MISTR: Chaplin taky se bál zápalu plic. Ani nedovolil, aby se u něj větralo.

ROBERT: Já taky jednou spadnu z koně.

MISTR: Na koni tě úplně vidím. Kůň nekůň, hochu, to máš po mně. Jenom nemluv o životě tak lehkovážně. Dokud tělo a duch nám slouží, tak rajtujeme.

ROBERT: Mluvíš pořád jako z nějaké hry. Ty sis užil. Co my? Kolik ti bylo, když jste mě dělali?

MISTR: Nech mě počítat.

ROBERT: Bylo to z lásky?

MISTR: Roberte, to je složité. S Melanií to nikdy nebylo jiné. Nemohla od počátku počítat – jak bych to řekl? Byla krásná, když přišla do divadla. Všichni jsme si jí všimli. To byl její konec. Teď možná trpíš. Trpím taky já. Měl bych se k tobě chovat jako otec a pletou se mi do toho různé role. Až jsem sám sobě protivný. Tvoje matka není proti tomu, aby ses ke mně nastěhoval. Když teď budu víc s tebou, dáme řeč, třeba se změním, budu jiný –

ROBERT: Chachá. Kdyby ti tleskal celý sál, mě nepřesvědčíš.

MISTR: Takhle ty na mne? Nulo, cirkusáku! – Odpusť.

ROBERT: Stejně se prosadím. Stydím se, koktám, blekotám, ale tělo mi slouží. Nechci tvé jméno. Nechci nic.

MISTR: Co takhle vzít si čistou košili? Anna ti jednu připravila. Má jemný bleděmodrý proužek a směšné knoflíčky.

ROBERT: Tou nepohrdnu. Jednou se na mne přijdeš podívat. (*Odchází zahradou.*)

MISTR: Ani jeho jsi nedovedl zastavit. A čím?

K čemu je mi majetek, všechna sláva,
která mi ze života zbyla?

Marně říkám svým vlastním očím:
neohlížejte se do minula,
dívejte se raději dopředu.

Jsi najednou tak svobodný, tak bez závazků!

Dožít aspoň v nějaké víře
v tom čase, který mám k dobru,
to nesvedu.

Zažít ještě jednu jedinou lásku?

Ochočit si nějaké zvíře?

Sehrát veselohru?

Pátý výstup

MISTR, ANNA, později YVETA, BERT.

ANNA (*přináší na podnosu konvici s čajem a s šálky*): Vy proskuhráte zbytek života.

MISTR: Nečekám už od něho nic. Anno, přišel čas zúčtování.

ANNA: To jsme dělali až k prvnímu každého měsíce.

MISTR: Čas zúčtování, má dáti dal. Rád bych jednou zavíral oči s lehkou myslí. Co si přeješ, abych ti zůstavil?

ANNA: Jak to se mnou mluvíte? Nechcete obklad?

MISTR: Zůstavit je něco po sobě zanechat nebo z vlastní vůle to popustit někomu jinému.

ANNA: To pusťte z hlavy. Klidně to dejte někomu jinému.

MISTR: Darovala jsi mi kus života.

ANNA: Ten větší kus.

MISTR: Co si přeješ pro sebe, až tu nebudu?

ANNA: Jednu sednici vedle na zámečku a v ní svatý pokoj. To byste moh zařídit, dokud máte nějaké styky.

MISTR: Byl jsem kus dobytka.

ANNA: To vám řekli vaši synové?

MISTR: Telata. Nevděčníci. Co tebe u mne drželo? Takových let!

ANNA: S vámi jsem věděla, na čem jsem. U jiného abych se bála, co mi vyvede.

MISTR: Dům po mně nechceš?

ANNA: Zbláznil jste se? Jen ty podlahy. Co jsem se na nich naklekala. Těch oken. Co hadrů na ně zařvalo.

MISTR: Všecko pozavíráš, usadíš se v jediné světnici, Bert se postará o zahradu –

ANNA: Vždyť byste nás tu strašil. Všude bych vás viděla. Já i teď sebou každou chvíli šklubnu, že zas voláte: Anno, Anno! Zvláště poslední dobou. Jsem z vás připitomělá. Nic mě nezajímá, nic mě netěší. Žiju jak zvíře. Skončím jako vy.

MISTR: Bývala jsi tak bystrá. Rozkošná! Co čas s člověkem neudělá.

ANNA: Podívejte se na svůj obličej. Ta kůže. Vešly by se do ní dvě hlavy. Těch pár vlasů, kruhy pod očima, nos vám nějak převis nebo co – nemít protézu, tváře se vám uprostřed setkají. A šišlal byste.

MISTR: Že jsem tě dávno nevyhnal. Takhle se s tebou vláčet celý život.

ANNA: Vláčíte toho za sebou až dost.

MISTR: Aspoň ses nenudila. Uteklo ti to se mnou.

ANNA: Taky jsem chvíli byla u divadla. Holka hloupá jsem odešla z vesnice.

MISTR: A potkala jsi mě. Já ti ten život zamotal.

ANNA: Zaplatpánbu. Zůstat u divadla, dávno mě někdo odstřelil. A pak, ty nervy. Nevěděla jsem, že divadlo jsou nervy.

MISTR: Se mnou jsi je neměla?

ANNA: S vámi jsem měla svatý klid. Hlavně, když jste nebyl doma. A to bylo často. Většinou.

MISTR: Divíš se mi? Z role do role –

ANNA: Byl jste vynikající. A něco vám ani nesesedělo. Třeba před desíti lety ten Hamlet, jak jste se jim vnutil, alespoň jako třetí obsazení –

MISTR: Vždyť to byl úspěch!

ANNA: Protože jste to hezky říkal, bylo vám rozumět. Lidi zatleskají, když vědí, o čem je řeč. A váš Hamlet kdysi byl slavný. To ten odlesk už zůstane.

MISTR: Bylo to naposledy. Potom jsem se definitivně přehrál.

ANNA: Taky vám začla vynechávat paměť.

MISTR: Kdyby jen paměť. Nedostaneš nic. Stejně sis u mne nahrabala. Jím jako vrabec a těch peněz, co ti dávám na živobytí!

ANNA: Chá – mám na všechno účty. To se vám dneska jenom zdá, že jste byl grand a kavalír. Většího škudlu jsem neviděla. Přinesla jsem vám čaj. Buďte rád, že se zas po svém uzdravení napijete čaje a nepobryndáte se. To je pokrok.

MISTR: Hned bych ti jednu vrazil. Ty kdybys měla vydat svědectví. Ty kdybys měla o mně napsat knihu! Proč dva šálky?

ANNA: Už na vás čeká hodinu. Ta, co s vámi píše tu knihu.

MISTR: Proč se mi to neřekne?

ANNA: Vy jste se rozpovídal. Já vám to zrovna přišla říct, ale vy jste byl samé účtování.

MISTR: Jak ta dívka mi naslouchá!

ANNA: Ta může, když nic nezná. Mám ji sem pustit? Nebo ne?

MISTR: Uved' slečnu a jdi si po svých, jak se říká v jedné francouzské hře.

ANNA: Tamhle ji máte. Nemáte trému?

MISTR: Kam se díváš?

ANNA: Jestli jste se všude pořádně zapnul. Tyhle mladé dívky jsou kruté.

ANNA odchází zahradou, pergolou se blíží YVETA.

MISTR: Yveto, dítě! Vy jste ve smutku. Anebo ne? Klamou mě ty vaše tmavé brýle?

YVETA: Maminka mi zemřela.

MISTR: Říkala jste, že nemáte otce ani matku.

YVETA: V určitém smyslu. Vychovala mě. Včera jsme ji pochovali.

MISTR: Položte mi hlavu na rameno. Vyplakejte se.

YVETA: Potřebuju jenom vlídné slovo.

MISTR: A mne nenapadá, co bych vám řekl. Prý jste na mne čekala hodinu.

YVETA: Dost dlouho.

MISTR: Příště Annu nerespektujte. Jděte rovnou.

YVETA: Spíš bych řekla, že vy se jí bojíte.

MISTR: Půjčím vám dalekohled. Hned naproti v tom zchátralém zámečku je útulek pro duševně choré.

YVETA: Ještě to!

MISTR: Někdy se tam zadívám, když se nudím. Pozoruju ten cvrkot. Je to bláznivý svět.

YVETA: Jsou nebezpeční?

MISTR: Ani ne. Spíš si tak hrajou. Původně tam byl taky Bert, můj zahradník.

YVETA: Vy jste ho vzal k sobě?

MISTR: Zahradě rozumí jako nikdo. Co je s vámi?

YVETA: Nesnažte se mě zabavit. Když dovolíte, chvíli tu s vámi posedím a půjdu.

MISTR: Nechcete dovnitř? Anna by zatopila v krbu.

YVETA: Ta vaše Anna.

MISTR: Promiňte. Je pořád ještě léto, ale udělala se zima.

YVETA: Bojíte se, že nastydnete?

MISTR: No tak.

YVETA: Tady je hezky. Útulno. I když se už pomalu smráká. Miluji vaši zahradu.

MISTR: Húú, houká sýček. Slyšíte ho?

YVETA: Vidím ho. Tam za tím stromem. Vašeho Berta. Proboha. Řekněte mu, ať odejde. Zním ty vaše společné hry. Jak napodobujete ptáky. Proč mi nedáte pokoj?

MISTR: Už je pryč. Yveto, budete se divit, ale ta sova je opravdová. Usadila se v podkroví. Zahнала nám ostatní ptáky. Takže maminka zemřela.

YVETA: Snad je to tak lepší. Bylo to už jenom trápení.

MISTR: Jak dlouho jste se už neukázala.

YVETA: Teď budu volná v sobotu i v neděli.

MISTR: Jen mluvte, uleví se vám.

YVETA: V listopadu mi bude už dost. A to, co jsem si vysnila, mě ještě nepotkalo.

MISTR: Jste hrdá a nepřístupná.

YVETA: Jste banální.

MISTR: Neodcházejte.

YVETA: Vypadáte unaveně. U branky jsem zřejmě našla vaši hůl. Koho jste vyprovázel?

MISTR: Ale tuhle – vy jste našla mou hůl?

YVETA: V kopřivách.

MISTR: Setkal jsem se se svými syny.

YVETA: Fiasko? Ani jeden se nevyved?

MISTR: Ani jeden mi nerozumí. Yveto, jsem žalostně sám.

YVETA: A tak si tu žiješ. Já mít domov, tak si tu žít –

MISTR: Začlas mi tykat!

YVETA: Nevím o tom.

MISTR: Začlas mi tykat. Tykej mi.

YVETA: Jak chcete, když si chcete hrát.

MISTR: Nebud' jízlivá.

YVETA: Je tolik lidí, co tě zná. Dali by nevím co, aby tě znali. Jsi uctíváný, vážený člověk. Když je mi smutno, jako dneska, jdu za tebou. Já ti mám tykat? To mi dalo.

MISTR: Jsem za to vděčný.

YVETA: Ty mně vděčný? Jen si vzpomeň, jak jsem se tenkrát k tobě vetřela. A jak jsem byla hloupá.

MISTR: Rozkošná. Slíbilas mi, že každou středu –

YVETA: Dneska je středa.

MISTR: Co čtvrtek, pátek? Úterý?

YVETA: Uskrovni se.

MISTR: Uskrovnil bych se, kdyby mi bylo nevím kolik.

YVETA: Chodím po archivech a po knihovnách. Studuju.

MISTR: Přehrabuješ se v minulosti. Tak mladá, půvabná, a křivíš si záda, kazíš si oči.

YVETA: Jsi cynik. Takhle ty tvé paměti neuděláme. To všechno chce práci. Z tebe abych páčila každý detail. Už mě to zmáhá. Doma není kam zalézt. Ten, co žil s mou nevlastní matkou, si už za jejího života vodil návštěvy. Víš, co vytrpěla? Sama se ho bojí. Přespávám u kamarádek. Už sotva stojím na nohou.

MISTR: To jsem nevěděl. Polož se někam. Posad' se.

YVETA: Jestli se teď k něčemu upínám, je to práce na tobě. Ale ty mi moc nepomáháš.

MISTR: Jak to, že ne? Hergot. Co jsem ti toho navykládal!

YVETA: Pokaždé to vykládáš jinak. Dneska miluješ svoje syny, zítra je nenávidíš. Tahle role se ti povedla, ale nikdo to neocení. Téhle role si nevážíš a máš za ni metál. Jaký vlastně jsi?

MISTR: Měl jsem vždycky pro všechno několik verzí.

YVETA: Kdo se v tobě má vyznat? Jak to zpracovat? Jak být objektivní? Když se zeptám, co tě k divadlu přivedlo, řekneš mi láska k divadlu!

MISTR: No ovšem.

YVETA: Jindy řekneš náhoda. Byla to náhoda.

MISTR: No ovšem. Neuvidět tehdy to představení s velkými herci, byl ze mne učitel.

YVETA: Takže nechut' k učitelování.

MISTR: Vyměnil jsem katedru za jeviště.

YVETA: Nešlo i trochu o peníze?

MISTR: To taky.

YVETA: A nešťastná láska. Plus vrozený exhibicionismus. Taky jsi to udělal natruc svému otci. A toužil jsi po slávě.

MISTR: To všechno je pravda.

YVETA: Jak to potom mám napsat.

MISTR: Jak to je. Když to zjednodušíš, nějaký vrták ti to vyčíslí. Když to nadneseš, nějaké trdlo tě strhne na zem. Když řekneš, jak to doopravdy bylo, nikdo tomu nebude věřit.

YVETA: Ty mě chceš zničit.

MISTR: Co ty slzy?

YVETA se potácí, dá se do hysterického smíchu.

MISTR: No tak, no tak.

YVETA (*ustálí se*): Promiň, promiň. Směju se a pláču. To jsem myslela, kdovíjak nejsem chytrá.

MISTR: Tyhle boky vysedávají po knihovnách.

YVETA: Že jsem intelektuálka.

MISTR: Tyhle nohy courají po muzeu.

YVETA: S tebou si teď připadám jako husa.

MISTR: Tyhle prstíky listují ve fasciklech.

YVETA: To už dneska zase nic nenapíšeme.

MISTR: Ale ano. Jenomže to nepříjde do čítanek. Yveto, nastěhuj se sem. Aspoň na čas. Na zkoušku.

YVETA: Mírní se. Jde tvoje Anna. Dovol mi, abych si to rozmyslela.

Podá mu hůl a odchází pergolou. Zahradou přichází ANNA.

ANNA (sklízí ze stolku): Ani jste se nenapili?

MISTR: Cos jí říkala?

ANNA: Já s ní nemluvila.

MISTR: Trdlo. Nemyslím, co jí říkáš. Jak se ti zamlouvá?

ANNA: Párkrát jsem ji tu zahlédla.

MISTR: No a?

ANNA: Je opravdu hezká.

MISTR: To si nech.

ANNA: Hezká a svěží. Když přišla prvně, vypadala, že neví, kolik má prstů. Teď už zná násobilku.

MISTR: Taky jsme toho spolu probrali. A ještě probereme –

ANNA: Ona ještě přijde? Já, že jste si návštěvy zakázal. Co marodíte.

MISTR: Je vnímavá.

ANNA: To se jí jen tak nezbavíte.

MISTR: U mne má dveře otevřené.

ANNA: Jenže ty dveře otevírám já. Můžu si teď před vámi sundat zástěru?

MISTR: Udělej si pohodlí.

ANNA: Jsem trdlo. Přišiju si alespoň knoflík, než se setmí.

MISTR: Koho ty jsi měla kdy ráda? Co je to v tobě? Anno, zapškla jsi. Ani tě nepoznávám.

ANNA: Zato vy jste pookřál.

MISTR: Po takové nemoci. Jiného by to sklátilo. Ztratil by sebevědomí, víru v život, někam by zalez, dodýchal. Já se ničemu neuzavírám. Ta dívka o mně píše knihu. Ne, že by mi o to šlo. Čert vzal knihu. Stejně to potom nikdo nečte. Milá Anno, já tím překonám strašnou nudu, to nicnedělání. Chápeš to?

ANNA: Abych nechápala. Taky zrovna nemám do čeho píchnout.
(*Saje si prst.*) Všecko jsem na vás vyprala, vyspravila, vyžehlila –

MISTR: Nikdy jsi jiná nebyla. Anno, Anno. Víš, jak jsem miloval tvou přízemnost. Dávalo mi to pocit bezpečí. Že si zas pořídili psa? Sousedí. Přitom na něj nemají čas. Uvážou ho k boudě. Proto tak vyje. Hned zítra, Anno, připomeň mi to, napíšeme alespoň na Ochranu zvířat. Co děláš?

ANNA: Oblékám si zástěru.

MISTR: To jsem čekal.

ANNA: A vy, protože jste geniální, si u sousedů vymyslíte psa, jak je sám, u boudy, a vyje. Proč si s někým nepromluvíte?

MISTR: S kým? Řekni mi s kým?

ANNA: Tak aspoň s Bertem. Nevidíte ho?

*Mezitím se zahradou přiblížil BERT. Má kosu, soustředěně ji brousí.
ANNA se vzdálí.*

MOŽNÁ PŘESTÁVKA PŘEDSTAVENÍ

Šestý výstup

MISTR, BERT.

MISTR: Ahoj, Berte.

BERT: Ahoj, Mistře.

MISTR: Víš, jak trpím, když slyším ten zvuk?

BERT: Kosa se brousí.

MISTR: To ví každý blbec. Nic jiného mi dneska nepovíš?

BERT (*přestal*): Máš hluboký hlas.

MISTR: Když jsem v mládí zpíval, měl jsem sytý baryton. Někdy, když jsem byl unavený, jsem měl perfektní bas. Proč jsem nešel k opeře?

BERT: Třeba jsi byl unavený.

MISTR: U činohry se dá všechno ošvindlovat. V opeře ne. Tam nemůžeš šumlovat. Výt jako vlk.

BERT: Ty umíš vlka?

MISTR: Neumím. Nechytej mě za slovo. Někdy něco plácnu jen tak, aby se nemlčelo. Ani nevím, co říkám. Líbí se ti tady u mne víc než předtím na zámečku?

BERT: To já nevím.

MISTR: Neřkej mi, že nevíš. Co ti schází? Pečuješ o zahradu, zrovna jako tam. A baví tě to. Všude je to vidět. Každý tě chválí. Rostly tady někdy takové růže? Kdežto já. To je, jako když u varhan prasknou měchy. Jsou tu pořád ty rejstříky, pedály, manuály, ale nehraje to. Co ti na mně poslední dobou vadí? Proč se mi vyhýbáš?

BERT: Ani ptáky už neumíš.

MISTR: Kikirikí.

BERT: To je toho. Zkus drozda, nebo sýkorku.

MISTR: Radši ne.

BERT: Proč jsme se to učili?

MISTR: Proč mi odpovídáš vždycky jen jednou větou? Jsi tak líný na hubu?

BERT: Tak si poslechni drozda. (*Předvede ho.*) To si říkáš umělec. Stojíš Anně v petrželi. Potřebuje ji do kuchyně, umělče.

MISTR: Za to nemůžu, že si soused pořídil kočku. Už mě nebaví dělat ptáky.

BERT: Co tebe baví?

MISTR: To ti dávám po sobě obleky. To, co zrovna na sobě máš, to je esterházy. Proč ses dneska tak vyšňořil? Tím chci říct, proč máš

na sobě tyhle hadry? Myslel jsem, že si v tom s Annou někam vyjdeš. Třeba do divadla. A ty v tom jdeš na zahradu a pracuješ v tom. Víš, co to je za sukno? Esterházy. Řekni to po mně.

BERT: Neřeknu.

MISTR: Proč si těch hadrů nevážíš?

BERT: Býval jsi veselejší, mistře.

MISTR: Ta dívka, co sem za mnou dochází. Víš která. Taky se ti líbí, přiznej to. Vždycky jsi jí uřízl růži.

BERT: Chodí po pěšinkách.

MISTR: To se ti na ní nejvíc líbí? Že ti nešlape v trávě?

BERT: Ty mě dneska chceš trápit, mistře. Radši jdu.

MISTR: Počkej! Kdo ti říkal, abys mi říkal Mistře?

BERT: Anna.

MISTR: To je zvláštní. Sama mi mistře nikdy neřekla. Neodcházej. Buď ještě chvíli se mnou. Umíš uchovat tajemství? To ty nevíš, co je. Jak bych ti to vysvětlil? To je to, že tobě někdo něco řekne a ty to neřekneš nikomu.

BERT: Myslíš zrádce.

MISTR: Tys to pochopil. Já žasnu. Proto ti to svěřím. Ta dívka, co sem chodí po pěšinkách. Ach, Berte, to ty nevíš, co je –

BERT: Nevím, ale dám na to pozor. (*Sahá si po šatech.*)

MISTR: S tebou je krásně na světě. Tebe bych chtěl u sebe pořádně. Ty ženské, všecy, jakbysmet, jsou tak rozumné, až to bolí.

BERT: Upadla ti hůl.

MISTR: Už ji nepotřebuju. Víím, žes mi tamhle málem kopal hrob. Znovu jsi ho zaházel hlínou.

BERT: Neříká se hlína, říká se zem.

MISTR: Zem nebo hlína. Berte, chtěl jsem ti to šetrně říct. Ta dívka tu s námi chce bydlet. Bojí se tě, a já nevím proč. Tedy prosím, radši se neukazuj, když přijde na zahradu. Někam zalez. Anebo se zabývej něčím jiným.

BERT: Co budu dělat?

MISTR: Nedávno jsem Anně pořídil barevnou televizi. Proč se na to nedíváš? Kopyto.

BERT: Nejsi už zase unavený, mistře?

MISTR: To jsou hlasivky. Víš, co se v mém životě nahlaholily?

BERT: Jen mi neříkej kopyto.

MISTR: To jsem řekl? Zapomeň na to. Trochu ses mě bál, když jsi k nám přišel. Řekni, že bál. Jaký jsem byl? Neuculuj se a řekni to.

BERT: Trochu pošahaný a nudný. Ale ne zas tak moc.

MISTR: Hergot. Ty se mnou mluvíš jako Anna. Na mne si každý dovoluje. Poslední dobu až příliš. Jestli teď znám jedinou bytost, která mě doopravdy ctí – Berte, myslíš, že mám do toho jít?

BERT (*vzdaluje se do zahrady*): Já bych do toho šel.

MISTR: Tos mi poradil. Setmělo se. Nech už tu kosu. Pověš ji.

BERT pověsí kosu na strom.

Víš, co ti, Berte, dneska dám? Tuhle hůl. Už ji nepotřebuju. Přece se ti líbila? Je krásně okovaná. Jak se blíští ta mosaz. Taky jsem ji osahal. Vycídl jsem ji vlastní rukou. Jenomže ty jsi mladý a zdatný. Může se to hodit?

BERT: Mistře, jsi hloupý, když si myslíš, že se to nemůže hodit.
(*Hodí hůl do zahrady.*)

MISTR: Bože můj! Kdyby tebe nebylo – s kým bych se tady ještě zasmál?

BERT jde do zahrady pro odhozenou hůl.

Baron Esterházy si kráčí pro svoji hůl.
Jako když ti nová krev tryskla do žil.
Na světě je pojednou útulně,
je tu hezky.
Možná jsi už sám sebe dávno přežil,
ale něco se otevírá.
Nezdá se to už jenom mně?
Neblábolím? Nejsou to už jen moje třesky plesky?

Je to škvíra
a v ní tolik toho, co jsme už zapomněli.
Umíme se ještě
zeptat skrovně a pomalu dětsky:
Byli jsme tu opravdu? Jsme tu šťastní?
Bylo léto, přišly mlhy, podzimní deště.
Nežili jsme nadarmo? Hřešili jsme?
Je to jen zasloužený trest?
Ať si každý řekne, co má, co nabyl, co vlastní.
Všecko, co jsme opravdu žili, to jest.

Sedmý výstup

MISTR, ŠÉF, HEDVIKA, MELANIE.

V zahradě se objevili téměř současně ŠÉF, HEDVIKA a MELANIE.

MISTR: Můj bývalý Šéf. A Hedvika. Melanie. Jdete mi spílat nebo gratulovat?

ŠÉF: Norberte, kamaráde, vypadá to na delegaci, ale je to jen a jen náhoda, že jsme se prve u tvé vily potkali na chodníku. Nemám pravdu? Mám. Každý, jak jsem před chvílí zjistil, přišel na vlastní pěst.

MISTR: Abyste mi dali do zubů.

ŠÉF: Pořád plný humoru. Tak se mi líbíš. Nechci to ze sebe hned vyklopit. Život je plný dobrodružství. Je to pravda, že před čtrnácti dny jste se s Yvetou nechali tajně oddat? Že jste cestou sebrali dva nahodilé chodce, aby vám šli za svědky? V jedné úplně podřadné obřadní síni, aby to město nevědělo? Máš smůlu. Matrikářka, která zaznamenává do matriky, co se kde šustne, je vzdálenou sestřenicí mého nevlastního bratra. O tom jsem vlastně nechtěl mluvit. Spíš mi pověz, jak se teď doopravdy máš? Bohužel, ani ty blbě Naše Furianty mi nepovolili. Nemám pro tebe roli. Vypadá to, že nás oba vystřídá nová, mladá směna. Pro ně už nejsme zajímaví. Vlastně jsi to vyřešil geniálně. Máš novou lásku. Nový domov. To máš lepší než divadlo. Vždyť co je divadlo? Divadlo, to jsou neustálé nervy. S oblibou jsi to říkal.

MISTR: Citoval. To říkala Anna. Takže pro mne nic nemáš?

ŠÉF: Nedotýkej se tak bolestných věcí. Spíš si promluvme o zahradě. Blíží se podzim. Mimochodem, sehnal jsem rašelinu. Co ti tady ještě od léta kvete? Nemáš aspoň ocúny? Ukaž mi to.

MISTR: Slepému ukazovat.

ŠÉF: Tyto prosté věci nás kdysi spojovaly. Jaká škoda, že to to pouto už nás mezi námi neexistuje. Vyměňovali jsme si sazeničky. Jednou v létě jsi ke mně poslal svého Berta. Má zlaté ruce. Překopal mi dva záhony. Udělil mi tak cenné rady. Chtěl jsem za odměnu přispěchat svojí troškou do jeho mlýna. Předej mu prosím ode mne tento atlas ptactva. Je to bohužel v němčině, ale plné fotografií. Snad ty ptáky nakonec pozná. Ještě něco. Od jisté doby ses nám odmlčel. Jako by sis žil sám pod svou palmou. Myslím to obrazně. Upřímně ti fandím. Proč jsem ti sem tu dívku na jaře přivedl? Abys ji exploatoval. Měl z ní užitek. K prospěchu nás všech. Vypadalo to na pár konfrontací. A dovíme se, že se u tebe usadila, zřejmě nadobro. Jsi čarodějník, jako ty jsi ostatně vždycky byl. Nic proti tomu. Když máš kuráž. Už jdu. Teď jenom tiše něco mezi námi.

MISTR: Tady jsem.

ŠÉF: S tvými ženami a láskami to budeš mít těžší. Opravdu jste se vzali?

MISTR: Opravdu.

ŠÉF: Byl bych tu holku radši přefik sám. Předhodil jsem ji tobě. Jaký jsem?

MISTR: Ten největší mizera.

ŠÉF: Teď už nemám o tebe největší starost. Poznávám tě. Je to pravda, že vy dva, jak bych to řekl, ty a ona, spolu čekáte dítě? Neodpovídej mi. Radši mizím.

MISTR: Tam ne. Zapleteš se do drátěného plotu.

ŠÉF: Jdu na fotbal. Sice mě to nebaví, na hřiště nedohlédnu, ale ta atmosféra, když tam sedíš, nic neditriguješ, za nic nenesíš odpovědnost, teď ten řev okolo tebe, ta síla! To je divadlo.

Odchází zahradou. MELANIE mu pomůže. K MISTROVI se přiblíží HEDVIKA.

HEDVIKA: Anebo se mi to jenom zdá? Co mi odpovíš?

MISTR: Nevím, co sis mezitím vedla za samomluvu.

HEDVIKA: Zbláznil jsi se. Nadobro jsi se zbláznil. Kde ji máš? Kdes jí ustlal to hnízdo?

MISTR: Hedviko. Máš zase nacvičený monolog a vynechává ti to.

HEDVIKA: Původně jsem chtěla za tebou přijet se sanitkou. Ale na to, jak vidím, je už pozdě. Odcházím.

MISTR: Nezměříš mi alespoň tep?

HEDVIKA: Trochu ti skáče. Ale to odpovídá reálné situaci. Opravdu ti na ní tak záleželo? Starý blázne. Víš, co to pro tebe může mít za důsledek? Proč jsem se ta léta o tebe starala?

MISTR: Hedviko, ať to zní nadneseně, mám ji rád. Jsem do ní blázen. Kvůli ní bych začal hrát tenis. Pomyslím si na ni a usmívám se. I hlas se mi srovnal, neslyšíš to? I když zrovna musím teď často mluvit s listonoškou. Protože od jisté doby, nevím čím to je, chodějí samé upomínky. Za vodu, za plyn, za telefon. Anna už nehospodaří jako dřív. Pořád někam chodí, podivně se obléká. Jsem tak na všechno sám.

HEDVIKA: To všechno bych brala. Ale co je v tom za logiku? Uvažovala jsem logicky, když jsem s tebou chtěla mít dítě? Jestli ano, život mě dávno vyléčil. To ti říkám já, která má lékařský diplom a tolik let praxe. Víím, že náš syn mě pomlouvá, kudy chodí. Měl smolný život. Jednou jsem mu neprozřetelně řekla, jak to bylo s tebou a se mnou. To jsem neměla dělat. Tebe ctí, ale já jsem od toho dne byla pro něho úplná nula. Od té doby nesnáší ženy. Říká mi experimentální matka. S ženami se kamarádí, v jistém smyslu je má i rád, ale pochybuju, že se někdy s některou vyspal. Proč jsem ti tohle všechno přišla říct? Ty jsi mu jednou koupil lyže. Tedy, dal jsi mu na ně, mezi námi dvěma. Přitom si prvně zlomil nohu. Potom, po letech, jsi mu přispěl na auto, taky jen mezi námi dvěma. Miloval rychlost, havaroval. Znovu si zlomil nohu. Naštěstí fotografoval. Sklízel časem takový úspěch. Ty jsi ani jednou nepřišel na jeho výstavu. Nic mi nemusíš říkat. Ano, dělali jsme blbosti. Fetovala jsem jednu dobu. Píchala si morfium. Ano, ano. Mohli mi vzít lékařský diplom. Nakonec to věděl jenom on. Párkrát mě přistih. Z toho jsem se, Norberte, dostala. Díky bohu.

MISTR: Pošli ho za mnou.

HEDVIKA: Nepůjde to. Ani jsem ti to nechtěla říct. Je to týden, co emigroval. Už asi nadobro. Tím se netrap. Ty sis vždycky volil

svůj život. Samozřejmě, když zavoláš, ráda přijdu. Všechny jsme tě milovaly. Když pro nic jiného – aspoň ti někdy přijdu změřit tep.

HEDVIKA odchází zahradou. Přichází MELANIE, která mezitím tiše seděla na houpačce a četla si v knížce.

MELANIE: Se mnou se toho neboj. Já, jak víš, kdykoli si ráda poseďím a něco si přečtu. Norberte, to je div, co všechno je v knížkách. Jak to může někdo tak napsat? Kdybych tohle uměla. Já jsem blbá, jsem pitomá, sama nic nedovedu říct, ale jak miluju spisovatele.

MISTR: Melanie. Proč sis nedošla za Annou? Byla by ti aspoň podala čaj.

MELANIE: Ty víš, že Annu mám ráda. Donesla jsem jí jako vždycky nějaké koření, taky česnek, který dávno už nebyl, a pár knížek, když tak po nocích vášnivě čte. V tom jsme jako dvě sestry. Nechala jsem jí to u dveří. Snad to najde. Taky by sis měl všimnout, že už jí to tak nejde jako dřív. Ani nemá tu orientaci. Ty sis jen jezdil autem do divadla. Ale tady se to tak změnilo. Pobourali celé ulice. Ani jsem ti to nechtěla říct. Prý existuje nějaký plán, že i tuhle tvou vilu Na výsluní nakonec zplányrujou, snad to chtějí spojit s tím zámečkem vedle, udělat z toho nevím co, ale zkrátka, buď rád, Norberte, když tady dožiješ. Dávali ti asi do těla, náš šéf a Hedvika, ale já tě chápu. Ty jsi vždycky byl jednička. Komu se to podařilo v tvých letech. Promiň, že to říkám tak primitivně. Ač jsem sečtělá, ráda mluvím, jak mi zobák v Podolí narost. Jenom se od ní nedej utahat, je mladá. Vychovej si ji. Tuhle knížku ti tady nechám. Třeba se hodí. Jenom proboha, v našem věku –

nepřej si vědět, jak to dopadne. Radši to čti od konce jako já. Je to detektivka. Radši se koukni, kdo to byl, a od začátku pak sleduj vraha, jestli to na něm poznáš.

MISTR: Melanie.

MELANIE: Měla bych zhubnout. Chtěla jsem ti říct, že náš Robert je zrovna se svým cirkusem na turné po Rumunsku. Má velký úspěch. Zázrak na koni, to o něm psaly přední noviny. Nestydíš se za něj? Nemůžu za to, že se od dětství motal kolem koní. Aspoň nemá tvé jméno, nikdo by ho nemoh spojovat s tebou.

MISTR: Melanie.

MELANIE: Snad nebudeme sentimentální? Norberte, buď šťastný.

Odchází zahradou. Pergolou přichází ANNA... Je svátečně ustrojená, má i klobouk, už vyšlý z módy, a staromódní kabelku.

Osmý výstup

MISTR, ANNA, později YVETA.

MISTR (*sotva ji spatřil*): To je dost, Anno, to je dost. Co že jsi tak vyparáděná? Někdo zemřel? Nebo jsi někde stihla matiné? Nerad ti to říkám, ale poslední dobou tu všechno neklape. Marně jsem dneska hledal svůj oblíbený čaj. Káva taky nebyla akorát. Řek bych, že to byla ta nejlacinější. Úplně bez chuti. Na co dávám ty peníze?

ANNA: Domluvil jste? Tyhle šaty už vyšly dávno z módy, jako já. Ale pro tak významný den nic lepšího už na sebe nemám.

MISTR: Tvoje významné dny. Nikdy jsem se v nich nevyznal. Do Dušiček je ještě daleko a svatou Annu už máme za sebou. Strniště tu široko daleko nejsou, zato sem fouká tím drátěným plotem. Je samá díra. Něco se s tím konečně musí dělat.

ANNA: Vaše mladá paní to říkala. Už myslí na léto. Říká, že se tady nebude opalovat, když je sem od sousedů vidět. Radila jsem jí, aby tam vysázela topoly. Ty rychle rostou. Nebo nějaké křoví.

MISTR: Však on Bert něco vymyslí. Kde je vlastně? Od rána jsem ho neviděl. Snad nestůně?

ANNA: Je zdravý jako řípa. Ten je otužilý. Ne jako vy.

MISTR: Ty mi odsekáváš. Víš, co jsem zrovna zažil? Nepotkalas je? Sešli se tady v plném počtu. Dávali mi do těla.

ANNA: Divíte se?

MISTR: Anno, až se převlékneš – tolik mě dneska bolí za krkem.
Jde mi to až do hlavy.

ANNA: To bude z rozrušení.

MISTR: Že mi to namasíruješ? Máš zlaté ruce. Nejdeš nakupovat?
Jdi si kam chceš. Já samozřejmě počkám.

ANNA: To byste se načekal. Říkával jste, jsou věci, které nestrpí odkladu. Radši vám to udělám hned. Naštěstí mám u sebe francovku. Ta vám vždycky dělala dobře.

Vyndá z kabelky lahvičku, MISTR si podhrnul límec u košile, ANNA ho jistými odbornými pohyby masíruje.

Měl byste to naučit vaši paní. Má jemnější ruce. Ty štíhlé, dlouhé prsty. Má opravdu krásné ruce. Držte, nepředklánějte se tolik.

MISTR: Aspoň ty jsi ke mně hodná. Od jisté doby hodně přemýšlím.

ANNA: Proto jste tak přepadlý. Myšlení bolí.

MISTR: Víš, jak jsem miloval tvou přízemnost. Dávalo mi to po cit bezpečí. Starala ses o mne jak rodná sestra, jako matka. Ale milovat jsem tě nemoh.

ANNA: Ale moh.

MISTR: Snad tehdy, na začátku, ta epizoda. Přišla jsi z vesnice, svěží, nedotčená, a já už protřelý světem. Jako bych si přivoněl k levanduli.

ANNA: Říkal jste k majoránce.

MISTR: Nejsme v kuchyni, Anno. Mluvím o lásce. I když to bylo jenom krátké vzplanutí.

ANNA: Byl jste tehdy pořádně namol, po jednom ze svých úspěchů. Holka z vesnice vám byla dobrá, zvláště když voněla po majoránce.

MISTR: Nebudu se s tebou o to hádat. Ani si to nemůžeš pamatovat. Studoval jsem tehdy roli Fausta. Nešlo mi to. A najednou jsem v tobě našel Markétku. Těch pár setkání s tebou. A vyšlo mi to!

ANNA: To je řečí pro jednu noc. Ráno jste mě strčil za dveře.

MISTR: Myslíš, že se mi nezastesklo? Na dva roky jako když se po tobě zem slehne. Až pak jednoho dne, jdu otevřít a koukám jak blázen. Co tě ke mně přivedlo?

ANNA: Přeci ta vývěsková služba. Nehledal jste hospodyně?

MISTR (*kroutí hlavou*): Hned je to lepší. Odpočiň si. Nesedneš si se mnou?

ANNA: Mohla jsem tenkrát sehnat lepší bydlo. (*Posadí se.*)

MISTR: Scházelo ti u mne někdy něco?

ANNA: Nejste vy moc naměkko? To mi k vám nepasuje.

MISTR: Je mi zas po nějaké době dobře. Čím to je?

ANNA: Protože vám není pomoci. Musíte onemocnět, abyste se uzdravil. Pak je vám zase chvíli dobře. A jen vám otrne, zas uděláte nějakou blbost. Konečně jste se zasmál. To jste celý vy.

MISTR: Zasměju se vždycky jen s tebou anebo s Bertem. To na vás miluju.

ANNA: Aspoň něco.

MISTR: Slyšíš? Zase ten kohout.

ANNA: Abych neslyšela. Ráno vás budí. Jestli vám jde opravdu na nervy, možná bych to ještě teď stihla.

MISTR: Chraň bůh. Slepice se zatoulá, ale kohout neopustí svůj dvůr. Jen ať kokrhá, ať zpívá. Přece ho nezahubíme.

ANNA: To je mezi námi ten rozdíl. Mě vždycky na venkově budil, a tak jsem to milovala. Jenomže já jsem neflámovala, jako vy celý život.

MISTR: Mám po flámování.

ANNA: To jsem si řekla, když to s vámi seklo. A pokřižovala se. Jenomže. Copak vás něco poučí?

MISTR: Každý se diví, jak jsi ke mně drzá. Ty ke mně nemáš ani trochu úcty. Každý mně Mistře nebo Norberte. Ty pro mne ani nemáš jméno. Kdy tys mě nějak oslovila?

ANNA: Nijak. Vy jste pro mne byl všecko.

MISTR: Anno, vím, že jsem se provinil na svých dětech. Ale mám za sebou bohatý, plodný život. Nebyl jsem vždycky pilný, pracovitý, svědomitý?

ANNA: Až jste tím byl protivný.

MISTR: Za to, co jsi pro mne dělala, ti samozřejmě vzdávám díky.

ANNA: I když v těch pamětech, co teď sepisujete se svou paní, to nebude.

MISTR: Jdi se převlíct. A pošli sem Berta. Nedávno mi slíbil, že mi ukáže jednu růži, která tu prvně rozkvetla. Jmenuje se Gloria Dei. Nejsm zase takový blbec, za jakého mě máte.

ANNA: Mistře. Berta vaše paní poslala zpátky na zámeček, odkud k nám přišel. Ráno odešel. Ani nestih se s vámi rozloučit, protože jste spal. Myslela si, že po ní jde. Teď, když nosí pod srdcem vaše dítě – snad se bála, aby ji neuhranul. Já odcházím za ním. Ty dva kufry, všecko, co jsem si u vás nahrabala, mi už odvezli. Sbírala jsem odvahu celé roky, abych vám něco řekla. Zkrátím to. Tehdy, tenkrát, tu bláznivou noc. Bert je moje a vaše dítě. Byl nedonošený, něčím poznamenaný. Dva roky jsem o něj pečovala. Pak jsem ho odložila. Tak jsem chtěla znovu být s vámi. Dodnes neví, že já jsem jeho matka a vy jeho otec. Neodpustím si to pro zbytek života. Jsem horší než vy, protože jsem to věděla. Co mi dalo námahy, než jsem zařídila, když dorůstal, aby žil aspoň blízko nás, na zámečku. Mohla jsem ho tam navštěvovat. To nebyly jen nákupy, návštěvy u sestřenice, svatby a pohřby. Jak jsem vás celá léta

klamala! Až se mi jednoho dne zdařilo dostat ho k nám. Žil tu s námi pod jednou střechou. A já jsem se radovala, jak brzo si vás Bert získal. Mohli jsme tady v klidu dožít. Nikdy bych to neprozradila, nebýt toho, co se teď stalo. Odpusťte mi. Ne vy, já jsem se provinila. Teď jdu za ním. Chci ho vidět od rána do večera. Radši mlčte. Až vás zas vezme páteř, ráda přijdu. Jenom o to vás teď, Norberte, prosím, aby tady nebyla ona. Prve vyhlédla z okna. Myslím, že už za vámi jde.

ANNA sebrala kabelku a rychle odchází zahradou. Pergolou přichází YVETA. Je oblečena podomácku. O něco klopýtla a upadla. Hlasitě vzkřikne.

YVETA: Zakopla jsem o ty pitomé růže. S tím se taky musí něco udělat. Vždyť ty kořeny už trhají dlažbu. Nezlob se. Taky mě hrozně rozbolela hlava. Musela jsem si vzít prášek.

MISTR: Už odešel? Ten tvůj spolužák? Pořád studujete? Posad' se. Bud' teď na sebe opatrná. Uvědom si, že nosíš pod srdcem naše dítě. Proč si neodpočineš? Nemysli teď na naše paměti. To počká.

YVETA: Jsi milý, ale tváříš se tak divně. Uvědom si, že pro tu práci potřebuješ klid. Udělat jakýkoli obraz o něčí minulosti, i když se to týká jen tebe, to je namáhavé a piplavé. Neobejdu se bez cizí pomoci. On mi tolik pomáhá. Musíme nahromadit spousty detailů, každý z nich ověřit, jsou to haldy výstřižků, stohy výpisků, hory materiálu –

MISTR: Lezeš po horách a já tě pomalu nevidím.

YVETA: Odpočívám. To teď taky patří k mým povinnostem. Zapřemýšlet si o krásných věcech. Říká se, že žena, která čeká dítě, má přemýšlet o krásných věcech. Trochu tě zanedbávám, to je pravda. Ale myslíš ty na mne? Jak bych zrovna teď potřebovala někam odjet, provětrat plíce, mít hodně zdravého pohybu, anebo už nemyslet na nic, pobavit se. Prý je potom děťátko hezčí a radostnější. Proč mě někam nevemeš? Třeba do Tater? Anebo k moři. Neříkej mi, že na to nemáš.

MISTR: Tak tě to tu bavilo. U mne, na zahradě. Byla jsi okouzlená.

YVETA: Třeba je to podzimem. Je mi tady najednou teskno. Víš, že ten záchod v podkroví zas nesplachuje? A co tady ten vodotrysk? Kde je? Tak to oživovalo zahradu.

MISTR: Musel bych jít za Bertem. Jediný věděl, v čem to je. Já na to nedbal.

YVETA: Šla bych si dneska zaplavat. Doktorka mi to radí. Prý to ženám v mém stavu pomáhá víc než co jiného. Ale ty se mnou nepůjdeš.

MISTR: To po mně nechtěj. Všichni teď o nás vědí. Dovedeš si představit ten rachot, když se tam objevíme? Já vedle tebe?

YVETA: Tvoje chyba. Jiný na tvém místě by se tím chlubil.

MISTR: Zklamal jsem tě.

YVETA: Ach ne. Jenom si říkám, jak se musím uskrovnit. Co si užiju? Mám si pořád jenom namáhat hlavu?

MISTR: Jdi si zaplavat. Budeš plavat a zjistíš, že máš tělo. Že ta hlava je jenom kousek těla. A ne zas tak důležitý. Co si budeme vykládat. Mlčení je souhlas.

YVETA: Jak ty umíš být sprostý. Ale to je to, co mi na tobě imponuje. Proto jsem se zamilovala. Jenže ty mě poslední dobou pořád drtíš. Úplně mě vyvádíš z konceptu. Když jsme si tenkrát spolu začali, ještě jsem měla jakous takous představu. Teď sama nevím.

MISTR: Yveto, byl jsem z tebe vedle. Ty to víš.

YVETA: Proč to říkáš v minulém čase?

MISTR: Sedni si zas na opěradlo mého křesla, jako dřív. Nebylo nám spolu hezky? Zpíval kos. Zase jsi málem spadla.

YVETA: Tím mě nedojmeš. Jaký kos? Myslíš si, že nevím, že ho dělal ten idiot? Proto ty jsi na mne tak zlý. Víš, že jsem ho poslala pryč. Ano, ano. Poslala jsem ho pryč. Tam, odkud přišel. Strašil mě tu. A ona šla za ním. Jak se mi ulevilo! Konečně tu budeme sami. Jednou provždy se musíš rozhodnout – buď já, nebo oni.

MISTR: Kdo tu bude o všechno pečovat? (*Ze stromu sebral kosu, kterou tam pověsil BERT.*) Třeba o zahradu. Dovedu já posekat trávu? Nikdy jsem se tím nezabýval. Dovedl bych nabrousit kosu? Vždyť mě připravuješ o všechno, co jsem ještě měl rád. Tobě vadilo, že jsme si tady s Bertem hráli? Tys to nesnesla?

YVETA: Jsi stejný blázen jako on. Nepřibližuj se ke mně.

MISTR (*zvedl kosu*): Všecky vás poseču!

YVETA se dala do hysterického křiku. V pergole se objevil vyděšený mladík.

YVETA *(k němu):* Ty jsi můj svědek.

Setmí se, naplno se rozezpívají ptáci.

Proměna

Někde vpředu dva zřízenci MISTRA převlékají do obleku chovance ústavu. MISTR se nebrání. Mezitím se v pozadí mění scéna. Ptáci utichnou.

MISTR: Pak piš paměti. Prý to ukrátí chvíli.

Radši si už nic nepamatuju.

Kdybych řekl, jak to opravdu bylo,
sežerou mě. A to mluvím jen o sobě.

Pak ty paměti vydej. Budou schopní
tě vyhrabat z hrobu. Příznávám se.

Hrál jsem všechno, co kdy přinesl čas.

Taky Jago byla moje veliká role.

Zloduch, padouch, šejdír a intrikán.

Hrál jsem ho, tak oddaně, přesvědčivě!

Každý si potom myslel, že jsem to já.

Nechápali, že herec dovede všechno.

Uvěřili, že jsem taková svině.

Jaký jsem doopravdy byl?

Kdo si o sobě myslí, že to ví,

je darebák anebo trouba.

Byl jsem darebák, někdy trouba. Spíš podvodník.

Podvodník, ano! To mě bavilo!

Být darebákem je nuda. Skončil jsem.

MISTR, převlečený do ústavního obleku, zmizí z jeviště. Znovu zpívají ptáci. Scéna se rozsvětlí.

Poslední výstup

MISTR, ANNA, BERT.

Nezměnil se půdorys. Místo vodotrysku je tu malá, polorozpadlá barokní kašna. Místo pergoly zdivočelé parkové loubí. Za ním tušíme barokní zámeček, taky zchátralý. V loubí na lavičkách anebo na židličkách posedávají většinou apatičtí chovanci ústavu. Nanejvýš si někdo z nich s něčím hraje nebo dva spolu hrají šachy. U kašny je malé posezení. Sedí tam MISTR. Zrovna k němu dochází ANNA.

MISTR: Ať blbnu. Jako by tu zase kokrhal kohout.

ANNA: Takže jste tu zas jako doma. Má ho správce. Je to vlašák, bez záminky se vrhá na lidi. Jestli vám ten kohout půjde na nervy, ráda, kvůli vám, mu zakroutím krkem. Máme tady i ochočenou srnku. Bažanty, pávy, daří se jim tu. Však si zvyknete.

MISTR: Co to dneska máš na sobě? Jak jsi oblečená?

ANNA: Tehdy, ty dva roky, co jsme se neviděli, jsem si udělala zdravotní kurz. Jak jsem si nadávala! Jak se potom všechno člověku v životě hodí.

MISTR: Nezvyknu si tady.

ANNA: To je vaše věc. Už vás nebudu rozmazlovat. Já kráva.

MISTR: Já vůl. I když jinak se mi tu líbí.

ANNA: Jestli jste to řekl opravdu, tak zaplat'pánbu.

MISTR: Co zas děláš?

ANNA: Ani se neptejte. Zas mi na punčoše uteklo oko. Ten materiál je pořád horší. Jenomže ženská jako já si se vším poradí. Vidíte to? Stačí naslinit prst! Jsem tak nemožně vulgární. Vadí vám to? Vy jste nikdy neměl přátele, kamarády? Kterým se dá povědět všechno?

MISTR: Měl. Jednoho jsem měl. Říkal jsem mu Vojtěch. Kdykoli jsem hrál, v hledišti jsem si našel volné sedadlo. Vždycky nějaké zbylo. Tam seděl Vojtěch. Hrál jsem pro něho. Anno, jak se vlastně jmenuje můj a tvůj syn? Proč mu říkáme Bert?

ANNA: Je to Adalbert. Česky Vojtěch. Vaše jméno bych mu za boha nedala.

ANNA rukou smete listí se stolu a odchází. K MISTROVI se zahradou přiblížil BERT. Sám už vzadu chvíli shraboval spadlé listí, teď MISTROVI podá druhé hrábě.

BERT: Zaber, mistře.

MISTR: Svinská práce. Co jsme toho listí včera shrabali a co ho zas napadalo.

BERT: Uhodil mrazík. V noci mrzlo.

MISTR: Tento podzim, Berte, se podivuhodně shoduje s podzimem mého života.

BERT: Zašlap si v listí. Takhle ne. Nohy plouhej po zemi. Slyšíš, jak šustí?

MISTR: A zvadlé listí šustí a svistí. Ted' cituju. Z českého básníka. Stejně nevíš, co to je básník.

BERT: Jeden tu je. Čmáral nám po zdech. Když neukrad tužku v klubovně, psal ohořelou sirkou. Nakonec ryl hřebíkem. Pořád zlobil. Pak mu vyhradili tu ošklivou zeď vzadu za kuchyní. Ten nepracuje jako my. Většinou sedí tamhle pod bukem a kouká.

MISTR: Aby nám neryl do kůry.

BERT: To bych ho hnal. Ale stromu on neublíží. Pojd', mistře, shrabeme to listí.

MISTR: Proč si neposedět? Máš listopad. Sluníčko hřeje. To je pohlázení na moje staré kosti.

BERT: Ty se nahekáš se svým stářím.

MISTR: Slyším dobře? Ty bys mohl být můj syn. Klidně bych ti mohl dělat tátu. Co živ jsem neměl v rukou hrábě!

BERT: Je to vidět.

MISTR: Co máš proti mně? Klidně to řekni.

BERT: Když vydržíš, třeba tě zjara nechám stříhat růže. Na tom záhonu za kuchyní.

MISTR: Kam nikdo nepřijde.

BERT: Kde se chceš učit? Jen si to nezjednodušuj, mistře. To ne.

MISTR: Člověk se pořád musí učit. To jsi chtěl říct?

BERT: Dej si pod zadek moji vestu. To by bylo, abys mi nastyd. Anna by nás hnala.

Sednou si na lavičku.

MISTR: Něco vydržím. Nerozmazluj mě. Hergot. *(Vstane.)*

BERT *(stáhne ho zpátky):* Ty jsi musel být vztekloun.

MISTR: To mě sem nakonec i dostalo.

BERT: Ty mít děti. S tebou by si užily.

MISTR: Ty bys chtěl děti? Chtěl bys děti?

BERT: Měl jsem, odmalička, okolo sebe spoustu dětí.

MISTR: Zapomeň na to. Ted' máš mě. Co kecám. Tady máš ptáky, květiny, všelijaké to křoví. Děti by to orvaly, oškubaly –

BERT: To, co vidíš, mistře, jsem všechno osázel.

MISTR: Tak se z toho raduj, pitomče.

BERT: Neříkej mi pitomče. Nebo se nebudeme kamarádit.

MISTR: Nemůžeš mi ty říct místo mistře tatínku? Anebo fotře?

BERT: Nech už toho. Jde Anna.

MISTR: Dochvilná, jako vždycky.

BERT: Nese čaj, abysme se zahřáli. Měl bys vidět, jak jinak tady jsou všichni líní.

ANNA (*přichází zahradou*): Pánové, mistři. Nesu vám čaj. Až pod nos. Protože nemám, kde bych prostřela, nesu vám ho v termosce. Místo šálek máte dva kelímky. Doufám, že je po použití jen tak nepohodíte. To se vám sedí na sluníčku, když já ubohá ženská –

BERT: Nejsi ubohá.

ANNA: Tak tedy šťastná, že vás tady mám.

BERT: Víš, co jsme nadělali práce?

ANNA: Mistře, nenechte se tak honit.

MISTR: Do toho se, Anno, laskavě neplet'. Máme začátek listopadu. Teď shrabat listí, zazimovat růže –

ANNA: Vy jste to dopracoval. Abych nezapomněla. Přišlo vám psaní. Rekomando. Podepsala jsem to za vás. Co taky jinak, když jste nesvéprávný?

MISTR: Od koho to je?

ANNA: Od vaší paní.

MISTR: Co mi píše?

ANNA (*nasadila si brýle*): Norberte. Jsem strašně zaneprázdněná. S tou naší knihou. Už dvakrát jsi mě odmítl přijmout. Ale jsem ve spojení s lékařem. Prý se držíš. Omlouvám se, že jsem tehdy ztratila nervy. To, co žiju teď, bys taky nevydržel. Řemeslníci se netrhnou a naše děťátko už kope.

MISTR: Ať ji kopne.

ANNA: To není všechno. Připisuje: Myslím na tebe neustále. Yveta. Objímám tě. Jak to jenom přes moje břicho teď jde. (*Sundá brýle.*) Donesla jsem vám dalekohled, jak jste si předevcírem přál.

MISTR: Až mě opravdu naštvete, odkážu to všechno dětskému domovu. Jí na zlost.

ANNA: Už nemůžete. O to se postarala. Už nemůžete ani ň.

MISTR (*dívá se dalekohledem*): Po zahradě tam chodí – kdo to je?

ANNA: Ten atlet, co s ní studoval.

MISTR (*odloží dalekohled*): Neměla zas tak špatný vkus.

BERT: Dovolíš, mistře? (*Vzal si dalekohled a zadívá se.*) Vznáší se, krouží, teď se nehne. Je jako mrtvá. Teď šla po hlavě dolů. A má to.

MISTR: O čem to mluví?

BERT: Poštolka. Nehekej, otče. Napij se. *(Naleje mu z termosky do kelímku.)*

MISTR: Ani nevíš, kdo byl tvůj otec. Třeba to byl Don Giovanni, Don Juan, grázl, pacholek.

BERT: To mluvíš o mém otci? To si nech.

MISTR: Staral se o tebe? Ukázal se ti někdy?

BERT: Ty mě dneska chceš trápit.

MISTR: Tak hrozné to zas není.

BERT: Jedno ti řeknu. Jestli se můj otec neukázal, měl k tomu jistě vážný důvod. Pacholek to nikdy nebyl. Nechtěj, abych ti dal nakonec přes hubu. To si rozmysli.

MISTR: Neřekla ti o něm někdy Anna –

BERT: Anna o něm neřekla špatné slovo. Dával mi šaty, jako ty. To není pravda, že se nestaral! Nebýt jeho, chodil bych dneska jako šupák. Je to jeho zásluha, že si mě tady každý váží. Jsem taky umělec. Rozumím všemu. Teď řekni, mistře, po kom bych to měl? Už radši nemluv.

Mezitím i apatičtí chovanci ústavu si do zahrady přinesli svoje židličky. Každý se na ně neúčastně posadil. ANNA si na lavičku přisedne k MISTROVI a BERTOVI.

ANNA: Uklidněte se. Úplně jsem to zapoměla říct. Dneska, v rámci, já nevím čeho, tady máme kulturní program. Na úvod nám zahraje lázeňský orchestr malý kousek z Dona Giovanniho. Vy jste, mistře, tu operu měl vždycky rád. Co nejdřív to začne. Jestli máte chuť na hašlerku. Ale honem. Ať tu pak trapně nešustíme.

Vzápětí opravdu zazní Mozartova hudba. ANNA i MISTR žmoulají hašlerku. Vzrušený BERT zpod lavičky vytáhne Mistrovu hůl, kdysi mu darovanou, a talentovaně, když si poodstoupil, Mistrovou holí diriguje.

OPONA

Josef Topol
Hlasy ptáků

Edice Drama

Ilustrace na obálce Giftography/Shutterstock.com

Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 6. 8. 2019

ISBN 978-80-274-0064-5 (epub)

ISBN 978-80-274-0065-2 (pdf)

ISBN 978-80-274-0066-9 (prc)